

VERNE, JULES, NISBETH, NATALIA

Martin Paz : af Jules verne ; öfvers. af
N. Nisbeth.

Johnson
1905

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

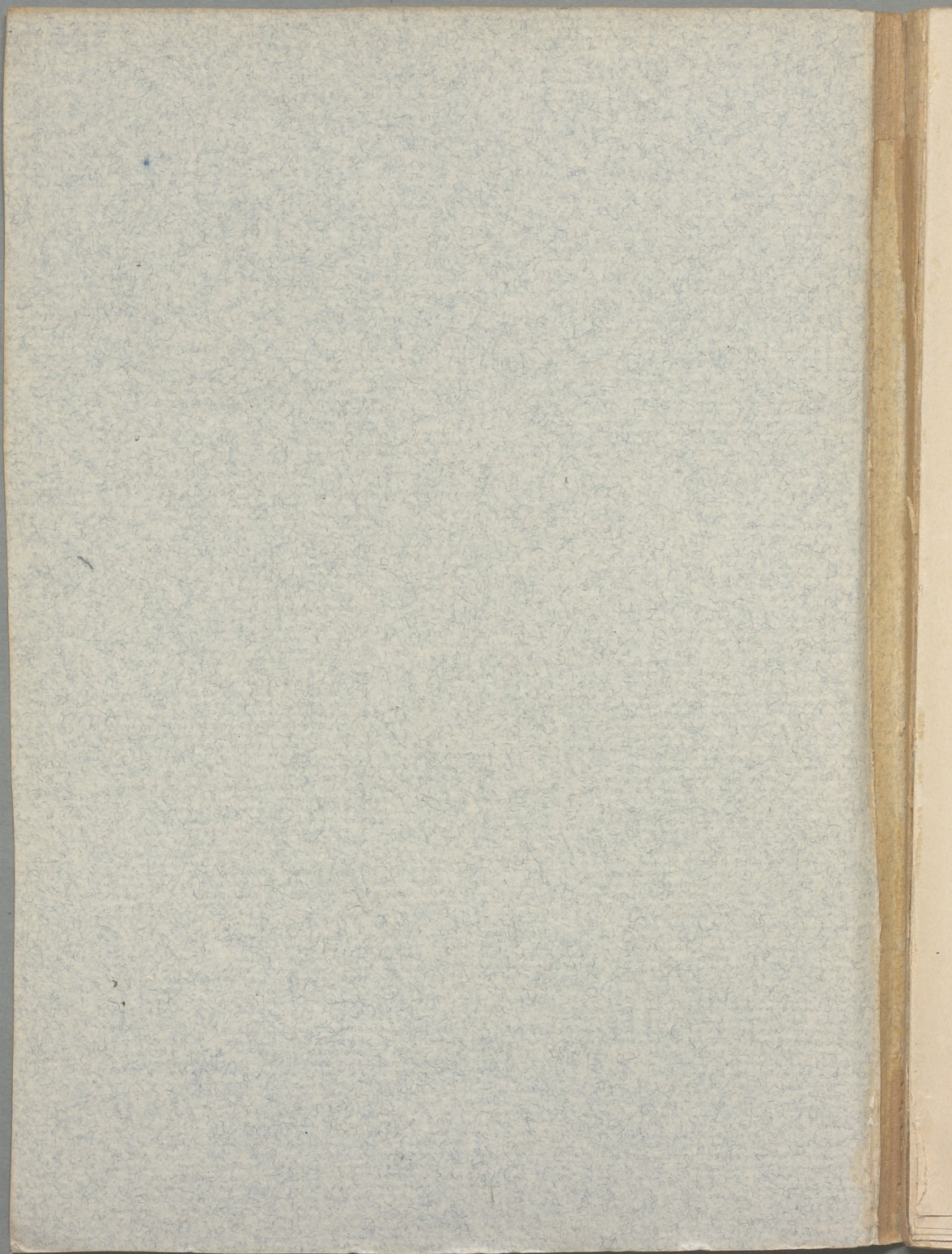
Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

BIBLIOTEK, UNGDOMENS. 89.

Anders.
Barnb.
Saml.

1905

MARTIN PAZ

AF

JULES VERNE

ÖFVERSÄTTNING

AF

N. NISBETH

MED 8 ILLUSTRATIONER

STOCKHOLM
ADOLF JOHNSONS FÖRLAG.

NORRKÖPING
JOHAN JÖNSONS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG
1905.

I.

Solen hade nyss försvunnit bakom Cordillerernas snöhöljda toppar; men under denna sköna peruanska himmel, och i skydd af nattens genomskinliga slöja, mättades snart atmosfären med en angenäm svalka. Det var den timme då man kunde börja lefva ett europeiskt lif och utanför verandorna söka några välgörande vindfläktar.

Under det de första stjärnorna höjde sig öfver horisonten, promenerade en mängd människor, insvepta i lätta mantlar, på Limas gator, allvarligt samtalande om obetydliga ting. På Plaza-Mayor, den forna *Konungastadens* forum, härskade ett brokigt lif och stark rörelse. Handtverkarna drogo fördel af svalkan för att taga sig ledigt från det dagliga arbetet och spatserade omkring i hopen, med höga röster prisande förträffligheten af sina varor. Kvinnorna, hvilka omsorgsfullt dragit kapuschongen ned öfver ansiktet, sväfvade midt igenom grupper af rökande män. Några señoras, i baltoaletter och med det yppiga håret endast prydt med naturliga blommor, stoltserade i ele-

ganta kalescher. Indianerna gingo omkring utan att lyfta ögonen, väl vetande att de voro alltför ringa att ens läggas märke till, och hvarken med ett ord eller en åtbörd förrådande den bittra afund som gnagde dem; i så fall skarpt skiljande sig från mestiserna, hvilka, förkastade likasom de själfva, dock voro mera bullersamma i sina protester.

Hvad spanjorerna beträffar, dessa stolta afkomlingar af Pizarro, gingo de omkring med höguret hufvud, likasom i de tider då deras förfäder grundlade Konungastaden. Med sitt traditionella förakt omslöto de både indianerna, som de hade besegrat, och mestiserna, dessa afkomlingar af deras förbindelser med nya världens infödingar. Indianerna åter tänkte, liksom alla underkufvade folkslag göra, endast på att bryta sina kedjor, och afskydde lika mycket segrarne öfver Incaernas forna rike, som mestiserna, hvilka bildade ett borgerskap, uppfyllt af oförskämd högdragenhet.

Hvad åter mestiserna beträffar, så voro de spanjorer genom det förakt hvarmed de öfverhopade indianerna, och indianer genom det hat de hyste för spanjorerna, hvilka båda känslor lika starkt behärskade dem.

En grupp af dessa unge män stod i närheten af den vackra springbrunn som reser sig midt på Plaza-Mayor. Draperade i den nationella puncho'n — ett aflångt stycke bomullstyg med en på midten utskuren öppning för hufvudet — klädda i vida, af tusen fär-

ger randade benkläder, och med bredskyggiga halmhattar på hufvudet, pratade, skreko och gestikulerade de lifligt.

"Du har rätt, André", sade en liten mycket inställsam man, hvilken de kallade Millaflares.

Denne Millaflares var André Certas parasit. Certa, en ung mestis, var son till en rik köpman, som blifvit dödad i en af konspiratören Lafuentes senaste upplopp. André Certa hade ärft en stor förmögenhet, som han nitiskt brukade till sina vänners fördel, och i utbyte mot sina guldhögar begärde han ingenting annat af dem än ödmjuk eftergifvenhet.

"Hvartill tjäna väl alla dessa förändringar i styrelsen, dessa eviga pronunciamentos, som omstörta Peru?" anmärkte André med hög röst. "Hvad har det att betyda om en Gambarra eller en Santa-Cruz sitter vid styret, då jämlikhet ändå icke är rådande här!"

"Väl taladt, väl taladt!" ropade den lille Millaflares, hvilken, äfven under en jämlikhetsregering, aldrig skulle kunnat blifva en klok människas jämlike.

"Tänk bara!" återtog André Certa, "jag, som är son till en köpman, jag kan endast åka i en kalesch förspänd med mulåsnor! Ha då icke mina skepp tillfört detta land rikedom och välstånd? Är icke piast-rarnas välbehöfliga aristokrati mera värd än Spaniens alla tomma titlar?"

"Det är en skam!" svarade en ung mestis. "Och se bara! Där åker don Fernand i sin vagn med två

hästar! Don Fernand d'Aguillo! Han har knappt tillräckligt för att föda sin kusk, och så kråmar han sig så stolt i vagnen! Och se där en annan! Markisen don Végal!"

En präktig vagn körde i detsamma in på Plaza-Mayor. Det var markis don Végal's, riddare af Alcantara, Malta och Carl III. Men denne förnäme herre kom icke hit för att pråla, utan emedan han plågades af ledsnad. Sorgsna tankar rörde sig inom hans djupt böjda hufvud och han hörde icke en gång mestisernas afundsamma anmärkningar då hans fyra hästar banade sig väg genom mängden.

"Jag hatar denne man!" sade André.

"Du skall icke länge behöfva hata honom!" svarade en af de unga herrarna.

"Nej, ty de där ädlingarna förslösa sin rikedom till det sista, och jag kan säga hvar deras silfversaker och familjesmycken taga vägen!"

"Ja! Du har väl reda därpå, du som så ofta besöker juden Samuel!"

"Ja väl; och i den gamle judens räkenskapsböcker inskrifvas de aristokratiska skulderna, under det spillrorna efter de stora förmögenheterna hopas i hans kassakista! Den dag då alla dessa spanjorer ha blifvit tiggare, liksom deras César de Bazano, då skola vi ha fritt spel!"

"Du framför allt, André, du med alla dina millioner", sade Millaflares. "Och du kommer nog att fördubbla din förmögenhet!... Men hör! När skall

du gifta dig med den gamle Samuels unga vackra dotter? Hon är peruanska ända ut i fingerspetsarna och har alldeles tydligt intet annat judiskt än sitt namn Sara."

"Om en månad", svarade André Certa, "och om en månad skall det i hela Peru icke finnas någon förmögenhet som kan täfla med min!"

"Men hvarför har du inte gift dig med en förnäm spanjorska?" frågade en af de unge männen.

"Jag föraktar dessa människor lika mycket som jag hatar dem!"

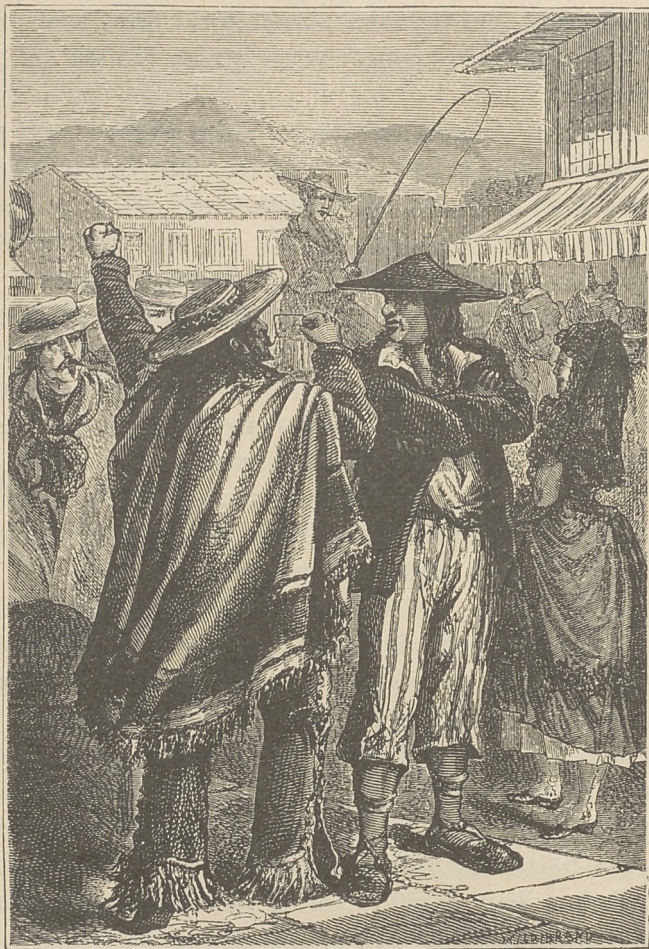
André Certa aktade sig för att bekänna, att han helt ynkligt blifvit afspisad i flera förnämna familjer i hvilka han försökt att vinna tillträde.

I detsamma fick André Certa en häftig knuff af en högväxt, gråhårig man, hvars undersätsiga lemmar utvisade att han ägde stor muskelkraft.

Denne man, en indian från bärge, var klädd i en brun jacka, och därunder en grof skjorta med stor krage; skjortan var öppen framtill, så att hans håriga bröst syntes. Han hade korta byxor, randade på längden med gröna band, och de jordfärgade strumporna voro uppfästade med röda strumpeband. På fötterna hade han sandaler af oxläder, och under den toppiga hatten glänste stora öronringar.

Sedan han knuffat till André Certa betraktade han honom stadigt.

"Eländige indian!" ropade mestisen i det han lyfte sin hand.

"Eländige indian!" utropade mestisen.

Hans kamrater häjdade honom och Millaflares utropade:

”André! André! akta dig!”

”En usel slaf, och våga att knuffa mig!”

”Han är galen, det är Sambo!”

Sambo fixerade fortfarande mestisen. som han med afsikt hade knuffat. I sin öfversvallande vrede fattade denne en dolk som han bar i gördeln och ville just kasta sig öfver sin motståndare, då denne lät höra ett egendomligt strupljud, liknande det som Perus hämpling frambringar. I samma ögonblick försvann Sambo.

”Lika feg som brutal!” utbrast André Certa.

”Lugna dig”, sade Millaflares sakta, ”och låt oss lämna Plaza-Mayor. Limadamerna äro alltför högdragna här!”

De unge männen begåfvo sig då till bakgrunden af Plaza-Mayor. Natten hade nu inbrutit och Limadamerna gjorde full rättvisa åt det namn ”tapadas”*) hvarmed de brukade kallas, ty man urskillde icke längre deras ansikten under den slöja som tätt betäckte dem.

Lif och rörelse rådde ännu på Plaza-Mayor. Skriket och tumultet fördubblades. Vaktposterna, som sutto till häst framför stora portiken till vicekonungens palats, hade stor möda att behålla sina platser midt ibland dessa rörliga och larmande folkmassor.

*) Dolda.

De mest olikartade industrialster tycktes ha stämt möte på detta torg, som nu endast var liksom en utställningsplats för alla möjliga slags föremål. Och butikerna framför katedralen och vicekonungens paläts gjorde att det hela verkade som en fullständig basar, öfverhopad med tropikernas alla produkter.

Ett bullrande lif härskade således på platsen. Men så snart katedralens klockor började ringa *angelus*, tystnade plötsligt allt buller. De höga ropen efterträddes af framhvisade böner, och kvinnorna stannade och förde handen till rosenkransen.

Under det alla stannade och bugade sig, försökte en gammal duenna, som ledsagade en ung flicka, att bana sig väg midt igenom människomassan. Men de båda kvinnorna, som sålunda störde hönen för de andra, blefvo också undfångnade med åtskilliga anstötliga tillmälen. Den unga flickan ville då stanna, men duennan drog henne ifrigt med sig.

”Ser ni Satans dotter där?” sade någon.

”Hvad är det för en fördömd dansös?” sade en annan.

”Det är en af de där ”Carcamanernas”*) kvinnor!” sade en tredje.

Slutligen stannade den unga flickan, förvirrad och skrämmd.

Plötsligt fattade en mulåsnedrivvare henne i axeln och ville tvinga henne att falla på knä; men han hade

* Skymford, som peruanerna gifva europeerna.

Med korslagda armar väntade den unge indianen . . .

knappt lagt handen på henne, förrän en kraftig arm slog honom till marken. Denna scen, som försiggick med blixstens hastighet, gaf signal till en allmän vil-lervalla.

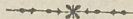
"Fly, min fröken!" hviskade då en mild och vörd-nadsfull röst i den unga flickans öra.

Blek af förskräckelse vände denna sig om och såg då en ung, högväxt indian, hvilken med korslagda armar oförskräckt väntade på sin motståndare.

"Vid min själ", utropade duennan, "vi äro för-lorade!"

Och hon drog den unga flickan bort med sig.

Mulåsnedrivaren reste sig upp, alldeles mörbultad af sitt fall; men då han fann det klokast att icke be-gära revansch af en motståndare som uppträdde så fast och säkert som den unge indianen, samlade han i hop sina mulåsnor och begaf sig därifrån, allt un-der det han brummade vanmäktiga hotelser.

II.

Staden Lima ligger hopkrupen i Rimaks dal, nio mil från dess utlopp. I norr och öster börja redan de vågformiga höjningar af marken som bilda en del af Andernas väldiga bergskedja. Lurigancho-dalen, som bildas af bärigen San-Cristoval och Amancaës, hvilka resa sig bakom Lima, går ända fram till dess förstäder. Staden utsträcker sig på flodens ena strand. Den andra upptages af förstaden San-Lazaro och båda stränderna förbindas medelst en bro med fem hvalf, hvilkas trekantiga pelare uppströms vända den skarpa kanten mot strömmen. Nedströms bjuda de på bänkar åt de promenerande, och den eleganta världen brukar också hvila på dem under sommar-aftnarna och därifrån betrakta det vackra vattenfallet.

Staden har en längd af två mil från öster till väster, men endast en och en fjärdedels mils bredd från bron och till murarna. Dessa, som äro tolf fot höga och vid basen äga en tjocklek af tio fot, äro uppförda af "adober", ett slags saltorkade tegelstenar

gjorda af lera, hvori en stor mängd hackad halm inblandats; de äro följaktligen mycket lämpliga att stå emot jordbäfningarna. Ringmuren, som är försedd med sju portar och tre utfallsdörrar, afslutas i sydost med det lilla citadellet Sankt Katharina.

Sådan är den forna *Konungastaden*, som 1534, på trettondagen, grundades af Pizarro. Den har varit, och är alltjämt, skådeplatsen för oupphörliga revolutioner. Lima var fordom Amerikas förnämsta nederlagsplats vid stilla Oceanen, tack vare sin hamn Callao, hvilken 1779 blef byggd på ett mycket egendomligt sätt. På hafsstranden satte man ett gammalt örlogsskepp på grund; skeppet var fylldt med stenar, sand, spillror af alla möjliga slag, och därefter körde man ned pålar af manglieträdet (*Rhizophora mangle*), — hvilka sändes från Guayaquil och äro oföränderliga i vatten — ned i hafsbotten runt omkring detta skrof, som sålunda blef den oomkullrunneliga grund på hvilken Callaos vågbrytare reste sig.

Klimatet, som är mildare och mera tempererad än Cartagenas eller Bahias, belägna på motsatta kusten af Amerika, gör Lima till en af de angenämaste städer i Nya Världen. Vinden går oföränderligt endast i två riktningar, antingen blåser den från sydväst, då den afkyles under sin färd öfver stilla Oceanen, eller också kommer den från sydost och är då fullständigt mättad med den svalka den insupit på Cordillerernas snötäckta toppar.

Under dessa tropiska breddgrader äro nätterna

klara och vackra, och under dem destilleras den välgörande dagg som befruktar denna, för strålarna från en alltid molnfri himmel utsatta mark. Då aftonen inbrutit fortsätta också Limas invånare sina nattliga mottagningar i sina hem, hvilka i och med mörkrets inträde blifvit afsvalnade. Snart äro gatorna tomma och öfvergifna och endast ett eller annat hotel är ännu hemsökt af brännvins- eller öldrickande gäster.

Den unga flickan kom, åtföljd af sin duenna, utan vidare äfventyr fram till bron öfver Rimac. I sin uppskakade sinnesstämning lyssnade hon ängsligt efter hvarje ljud eller buller, men hon hörde ingenting annat än ett spann mulåsnors pinglande klockor, eller någon indians hvisslingar.

Denna unga flicka, Sara, var dotter till juden Samuel. Hon var klädd i en mörkfärgad kjortel, som var ganska trång nedtill, så att hon var tvungen att taga små steg, hvilket förlänade hennes gång den fina grace som utmärker Limadamerna. Denna kjol, som var garnerad med spetsar och blommor, öfvertäcktes till en del af en sidenkappa, hvars kapuschong var dragen öfver hufvudet. Mycket fina strumpor och atlasskor fulländade den behagfulla dräkten. Dyrbara armband slingrade sig omkring den unga flickans armar, och hela hennes person var, så att säga, impregnerad med den charme som så väl uttryckes genom det spanska ordet "donayre."

Millaflares hade rätt. André Certas fästmö hade

intet annat judiskt än namnet, ty hon var en sannskyldig typ för dessa beundransvärda "señoras", hvilkas skönhet är höjd öfver allt beröm.

Duennan, en gammal judinna, hvars ansikte uttryckte lystnad och girighet, var Samuels tillgifna tjänarinna, och han betalade henne efter förtjänst.

I samma ögonblick de båda kvinnorna kommo in i förstaden San-Lazaro, passerade en man, klädd i munkdräkt och med kåpan öfver hufvudet, helt nära förbi dem under det han uppmärksamt betraktade dem. Denne man, som var högväxt, hade ett af dessa utmärkta ansikten hvilka andas lugn och godhet. Det var fader Joakim de Camarones, och i förbigående smålog han åt Sara, seende på henne med en blick af hemligt förstånd. Sara hälsade på munken med en behagfull handrörelse, hvarefter hon hastigt blickade på sin följeslagerska.

"Jaså, señora", sade den gamla vresigt. "Det är således icke nog med att ni blifvit förolämpad af de där kristna hundarna! Måste ni till på köpet hälsa på en präst? Skola vi kanske en dag få se er, med rosenkransen i er hand, deltaga i de kyrkliga ceremonierna?"

De kyrkliga ceremonierna äro nämligen Lima-damernas förnämsta intresse.

"Ni gör underliga antaganden", svarade den unga flickan rodnande.

"Lika underliga som ert uppförande! Hvad skulle

"Är det första gången indianen möter er?"

Martin Paz.

min herre Samuel säga om han finge höra hvad som tilldragit sig i afton?"

"Är det kanske mitt fel att jag blifvit förolämpad af en rå mulåsnedrifvare?"

"Jag vet hvad jag menar", sade den gamla, i det hon runkade sitt hufvud, "och jag talar alldeles icke om mulåsnedrifvaren."

"Var det då orätt handladt af den där unge mannen att försvara mig mot folkmassans smädelser?"

"Är det första gången som den där indianen möter er?" frågade den gamla duennan.

Den unga flickans ansikte var lyckligtvis skyddadt af hennes kapuschong, ty mörkret skulle icke ensamt varit tillräckligt att dölja hennes oro för hennes följeslagerskas forskande blick.

"Men indianen må vara hvarest han vill", återtog duennan. "Jag skall nog passa på honom. Det jag förargar mig öfver är att ni, för att icke verka störande på de där kristne, ville stanna under deras böner. Kanske ni också hade lust att knäböja likasom de gjorde? Ack! señora, er fader skulle på ögonblicket jaga bort mig, om han finge höra att jag hade tillåtit ett sådant affall!"

Men den unga flickan hörde icke längre på hennes tal. Den gamla kvinnans anmärkning med afseende på den unge indianen hade gifvit henne ljufvare saker att tänka på. Det förekom henne som om den unge mannens mellankomst varit en skickelse af försynen, och flera gånger vände hon sig om för att se

om han icke följde efter henne i mörkret. I själ och hjärta var Sara ganska dristig, och detta klädde henne utmärkt. Om hon, som var en ståtlig spanjorska, hade fäst sina blickar på denne man, var det för den skull att denne man var stolt, och icke hade tiggat om ett ögonkast, såsom belöning för sitt beskydd.

Sara bedrog sig icke då hon inbillade sig att indianen icke hade lämnat henne ur sikte. Sedan Martin Paz så modigt hade bistått den unga flickan, ville han taga reda på hvarest hon bodde. Då för den skull de promenerande skingrades, följde han efter henne, dock utan att hon märkte honom.

Denne Martin Paz var en vacker ung man, hvilken med värdighet uppbar den kostym indianerna i bärigen brukade bära. Under hans bredskyggiga halmhatt fladdrade långa svarta lockar, hvilka vackert harmonierade med hans ansiktes kopparbruna färgskiftning. Hans ögon glänste af utsäglig mildhet och han hade därtill en vacker mun, något som är mycket sällsynt hos män af hans ras. Han var en af Manco-Capac's hjältemodiga ättlingar, och i hans ådror flöt det heta blod som drifver människan att utföra stora gärningar.

Martin Paz var stolt draperad i sin puncho med de lysande färgerna. Vid gördeln bar han en af de där malajiska dolkarna, som äro så fruktansvärda i en öfvad hand, emedan de tyckas vara fastnitade vid den arm som handterar dem. I norra Amerika, vid sjön Ontarios stränder, hade denne indian varit höf-

ding för de kringirrande stammar hvilka så många gånger hjältemodigt hade kämpat med engelsmännen.

Martin Paz visste att Sara var den rike juden Samuels dotter och den likaledes rike mestisen André Certas fästmö. Han visste att hon, tack vare sin härkomst, sin samhällsställning, och sin rikedom, aldrig kunde tillhöra honom; men han glömde alla dessa omöjligheter för att endast hängifva sig åt sin kärlek till henne.

Fördjupad i sina tankar gick Martin Paz hastigt framåt, då plötsligt två indianer upphunno och häjdade honom.

"Martin Paz", sade den ene af dem, "ännu i afton bör du besöka våra bröder i bärge."

"Jag skall besöka dem", svarade indianen kallt.

"Skonaren *Annunciacion* har visat sig utanför Callao; den kryssade några slag, men försvann snart igen, i skydd af udden. Utan tvifvel kommer den att närma sig land omkring Rimaks mynning, och det vore då lämpligt att vi ginge ut med våra kanoter för att lätta den från lasten. Du måste då vara med!"

"Martin Paz vet hvad han har att göra, och han skall göra det."

"Det är i Sambos namn vi tala med dig."

"Och jag, jag talar i mitt eget namn med er!"

"Är du icke rädd för att man skall finna det oförklarligt att du, vid denna timme, befinner dig i förstaden San-Lazaro?"

"Jag befinner mig där, hvarest det behagar mig att vara."

"Utanför judens hus?"

"De af mina bröder som kunna finna detta olämpligt skola i natt träffa mig i bärgen."

De tre människors ögon gnistrade, men det var också allt. De båda indianerna återtog vägen längs Rimacs strandslutning, och bullret af deras steg förklingade snart i mörkret.

Martin Paz gick nu hastigt fram till judens hus. Detta bestod, liksom alla hus i Lima, endast af två våningar. Ofvanpå bottenvåningen, som var uppförd af tegelsten, reste sig murar, bildade af sammanbundna vassrör, och öfverklädda med gips. Hela denna del af byggnaden, som härigenom blef lämplig att hålla stånd emot jordbäfningarna, var målad i fullständig likhet med den nedre våningens tegelstenar. Det fyrkantiga taket var betäckt med blommor och bildade en doftande terrass.

En stor inkörsport, som var anbringad mellan två flyglar, gaf tillträde till en gård. Men i enlighet med landets bruk hade dessa flyglar inga fönster som vette utåt gatan.

Klockan slog elfva i församlingens kyrka då Martin Paz stannade utanför Saras bostad. En djup tystnad härskade rundt omkring.

Hvarför stannade indianen orörlig framför dessa murar? Jo, för den skull att en hvit skugga hade visat sig på terrassen midt ibland alla dessa blommor,

hvilkas former endast otydligt kunde skönjas i natten, men hvilkas doft den icke kunde förminska.

Martin Paz lyfte ofrivilligt sina händer och knäppte dem samman liksom i tillbedjan.

Plötsligt sjönk den hvita skuggan i hop, liksom gripen af förskräckelse.

Martin Paz vände sig om och fann sig ansikte mot ansikte med André Certa.

“Sedan hvilken tid bruka indianerna tillbringa natten så där i betraktelser?” frågade André Certa vredgad.

“Ända sedan indianerna trampa sina förfäders egen mark under sina fötter“, svarade Martin Paz.

André Certa tog ett steg fram mot sin rival, hvilken stod orörlig.

“Eländige! maka dig ur vägen för mig!“

“Nej“, sade Martin Paz.

Två dolkar glänste i samma ögonblick i de båda motståndarnes händer. De voro båda lika högväxta och tycktes äfven vara jämnstarka.

André Certa lyfte sin högra arm med en snabb rörelse, men ännu hastigare lät han den sjunka. Hans dolk hade korsats af indianens malajiska dolk, och träffad i axeln, föll han genast till marken.

“Hjälp! Hjälp!“ ropade han.

Dörren till judens hus öppnades. Mestiser från ett närgränsande hus tillskyndade. Några började förfölja indianen, som skyndsamt tog till flykten; andra lyfte upp den sårade.

“Hvem är denne man?” frågade en af mestiserna. “Om han är sjöman måste han till sjukhuset “Den helige ande”; om han är indian till sjukhuets “Sankt Anna”.

I detsamma nalkades en gammal man den sårade och så snart han sett honom utropade han:

“För genast denne unge man hem till mig. Det var då en märkvärdig olyckshändelse!”

Denne gamle man var ingen annan än juden Samuel, och i den sårade igenkände han sin dotters förlofvade.

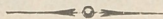
Martin Paz hoppades emellertid att, tack vare mörkret och sitt snabba lopp, kunna undkomma dem som förföljde honom. Det gällde hans lif. Kunde han endast komma ut på fältet skulle han vara i säkerhet; men stadens portar, som stängdes klockan elfva på aftonen, öppnades icke igen förrän nära fyra på morgonen.

Han hade nu hunnit till stenbryggan, hvilken han nyss förut gått öfver. Mestiserna och några soldater som slutit sig till dem, hade nu kommit ganska nära inpå honom. Till råga på olyckan kom en patrull framryckande från motsatta sidan af bron. Martin Paz, hvilken således hvarken kunde komma framåt eller tillbaka, hoppade då upp på bröstvärnet och störtade sig i den brusande strömmen som bröt sig mot stenpelarna.

De båda förföljande trupperna skyndade då ned

till bryggans lägre afsatser för att kunna gripa flyktingen så snart han skulle sätta foten på land.

Men de gjorde sig fåfång möda. Martin Paz visade sig icke mera.

III.

Sedan André Certa btifvit inburen i Samuels hus och lagd i en med all skyndsamhet ordnad säng, återfick han ganska snart sansen och tryckte tacksam den gamle judens hand. Då läkaren, som fått bud genom en af tjänarne, infann sig, förklarade han att såret alldeles icke var farligt. Mestisens axel hade endast på de köttiga delarna träffats af indianens dolk. Om några dagar borde han kunna vara på fötter igen.

Då Samuel och André Certa åter voro allena, sade den senare:

“Ni borde verkligen mura till dörren som för upp till er terrass, mäster Samuel.“

“Hvad fruktar ni för?“ frågade juden.

“Jag fruktar för att Sara går dit upp igen och utsätter sig för indianers betraktande! Det var icke en tjuf som angrep mig, det var en rival, och jag slapp undan honom endast genom ett underverk!“

“Ah! vid de heliga Taflorna!“ utropade juden;

“ni bedrager er! Sara kommer att blifva en förträfflig hustru och jag glömmer ingenting som kan bidraga till att hon gör er all möjlig heder.”

André Certa reste sig till hälften upp på den friska armen.

“Mäster Samuel, en sak som ni icke tillräckligt tycks erinra er är: att jag betalar er hundra tusen piaster för Saras hand.”

“André Certa“, svarade juden med ett sniket flin, “jag erinrar mig det tvärtom så väl, att jag är beredd att när som helst utbyta detta kvitto mot klingande mynt.”

Då Samuel yttrade detta tog han ur sin plånbok ett papper som han räckte André Certa. Denne sköt det dock tillbaka i det han sade:

“Köpet existerar icke mellan oss förrän Sara blifvit min hustru, och hon kommer aldrig att blifva det om jag måste täfla om henne med en sådan rival! Ni vet hvad mitt mål är, mäster Samuel. Genom att gifta mig med Sara vill jag blifva likställd med hela denna nobless som nu endast blickar på mig med förakt!”

“Och ni skall blifva det, André Certa, ty sedan ni väl blifvit gift skall ni se våra stoltaste spanjorer trängas i edra salonger!”

“Hvar har Sara varit i afton?”

“I judiska synagogan, i sällskap med gamla Ammon.”

“Hvarför låter ni Sara fortfara med edra religiösa ceremonier?”

“Jag är jude“, svarade Samuel, “och skulle Sara vara min dotter om hon icke uppfyllde min religions föreskrifter?”

Juden Samuel var en riktigt lumpen människa. Schackrande öfverallt och med allt, härstämmande han i rätt nedstigande led från den Judas som förrådde sin mästare för trettio silfverpenningar. För tio år sedan hade han slagit sig ned i Lima. Både af smak och beräkning valde han sin bostad i utkanten af förstaden San-Lazaro, och genast från början lade han sig på lur efter tvetydiga spekulationer. Småningom utvecklade han en utomordentlig lyx; hans hus inrättades på ett synnerligen dyrbart sätt, och hans talrika tjänare och präktiga ekipager läto en förmoda att han hade ofantliga inkomster.

Då Samuel bosatte sig i Lima var Sara åtta år gammal. Hon var redan då så graciös och förtjusande att alla blefvo intagna i henne, och hon tycktes vara den gamle judens afgud. Några år senare väckte hon allmänt uppseende genom sin skönhet, och man förstår lätt att mestisen André Certa blef förälskad i den unga judinnan. Det enda oförklarliga var de hundra tusen piastrarna, priset för Saras hand; men detta köpslut var en hemlighet. Det var för öfrigt endast en naturlig sak att denne jude schackrade med känslor lika väl som med inhemska produkter. Varrande på samma gång bankir, långifvare, köpman och

skeppsredare, hade han förmåga att kunna göra affärer med hela världen. Skonaren *Annunciacion*, som samma afton försökte angöra land i närheten af Rimacs mynning, tillhörde juden Samuel.

Midt uti allt detta jäktande affärslif fullföljde denne man, med fäderneärfd egensinnighet och vidskeplig noggrannhet sin religions alla ceremonier, och hans dotter hade omsorgsfullt blifvit undervisad i de israelitiska religionsbruket.

Då mestisen under detta samtal låtit honom märka sitt misshag angående detta ämne, blef den gamle mannen för den skull tyst och tankfull. Efter en stund bröt André Certa tystnaden i det han sade:

“Glömmer ni således, att den orsak som förmår mig att gifta mig med Sara, också skall nödga henne att omvända sig till katolicismen?”

“Ni har rätt“, svarade Samuel bedröfvad, “men oaktadt bibeln, skall Sara fortfarande vara judinna, lika väl som hon skall vara min dotter!”

I detta ögonblick öppnades dörren och hofmästaren inträdde i rummet.

“Har mördaren blifvit arresterad?” frågade Samuel.

“Vi ha anledning förmoda att han är död!“ svarade hofmästaren.

“Död!“ utbrast André Certa med ett uttryck af glädje.

“Inklämd mellan oss och en trupp soldater, såg

han sig nödsakad att hoppa öfver bröstvärnet och störta sig i Rimac.“

“Men hvad ha ni för bevis att han icke kunnat hinna fram till en af stränderna?“ frågade Samuel.

“Snösmältningen har gjort floden till en brusande ström på detta ställe“, svarade hofmästaren. “Dessutom posterade vi oss på ömse sidor af floden. men flykten blef icke synlig igen. Jag har nu låtit utställa skiltvakter hvilka hela natten skola öfvervaka Rimacs stränder.“

“Godt“, sade Samuel, “han har då dömt sig själf! Kände ni igen honom då han flydde?“

“Ja, fullkomligt. Det var Martin Paz, indianen från bärger.“

“Brukade denne man spionera på Sara?“ frågade juden.

“Det vet jag icke“, svarade hofmästaren.

“Säg till gamla Ammon att komma hit.“

Hofmästaren drog sig tillbaka.

“De där indianerna“, fortfor den gamle manuen, “sluta hemligt förbund med hvarandra. Vi måste taga reda på om denne mans förföljelser ha fortsatts under en längre tid.“

Den gamla duennan inträdde nu och stannade framför sin herre.

“Har min dotter reda på hvad som tilldragit sig i afton?“ frågade Samuel.

“Jag är okunnig därom“, svarade duennan, “men så snart jag väcktes af edra tjänares högljudda rop,

skyndade jag in i señorans rum, där jag fann henne nästan utan medvetande.“

“Fortsätt“, sade Samuel.

“På mina enträgna frågor om orsaken till hennes uppskakning ville señoran ingenting svara. Hon gick till sängs utan att jag fick lämna henne minsta hjälp, så att jag hade ingenting annat att göra än draga mig tillbaka.“

“Hände det ofta att hon mötte den där indianen på sin väg?“

“Jag kan icke säga det, herre! Jag har emellertid ofta sett honom på gatorna här i San-Lazaro, och i afton skyndade han till señorans bistånd då vi voro på väg öfver Plaza-Mayor.“

“Till hennes bistånd! På hvad sätt då?“

Den gamla berättade nu hvad som hade tilldragit sig.

“Ah! min dotter ville knäböja bland alla de där kristne!“ utropade juden förbittrad. “Och jag vet ingenting om allt detta! Vill du kanske att jag skall köra dig på porten?“

“Herre, förlåt mig!“

“Gå din väg!“ sade den gamle juden barskt.

Skrämd och förbryllad lämnade duennan rummet.

“Nu kan ni förstå att det är bäst att vi gifta oss så snart som möjligt!“ sade André Certa. “Men jag vill be er lämna mig ensam nu, emedan jag känner stort behof att få hvila en smula.“

Den gamle mannen uppfyllde hans önskan och

gick långsamt ut ur rummet. Men innan han själf gick till hvila önskade han se efter hur det stod till med hans dotter, och därför gick han tyst och försiktigt in i hennes rum. En nattlampa af alabaster, som hängde i det med arabesker smyckade taket, belyste med sitt milda ljus det med präktiga sidendraprier prydda rummet. Genom det halföppna fönstret och de nedfällda rullgardinerna inträngde den friska nattluften, som var mättad med vällukt af aloë och magnolia. Kreolsk lyx, i förening med god smak, hade kringstrött tusentals dyrbara konstföremål på skulpterade hyllor och atenienser, som stodo här och hvar i rummet, och man kunde nästan föreställa sig att den unga flickans själ, under nattens tystnad och i nattlampans obestämda ljus, lekte bland och med alla dessa underbara ting.

Den gamle juden gick sakta fram till Saras säng och lutade sig öfver henne, för att se om hon sof. Den unga judinnan låg försänkt i en orolig slummer och tycktes plågad af någon smärtsam tanke. En gång hviskade hennes läppar namnet Martin Paz.

Samuel gick hastigt tillbaka till sitt rum.

Vid solens första strålar steg Sara upp och klädde sig skyndsamt. Därefter tillkallade hon Liberta, en neger som var i hennes tjänst, och i enlighet med hennes befallningar sadlade han en mulåsa för sin härskarinna och en häst för sin egen del.

Åtföljd af denne tjänare, som var henne varmt

tillgifven, brukade Sara hvarje dag företaga en morgonpromenad.

Hon svepte om sig en kappa af kasimir, prydd med stora tofsar, satte på sig en halmhatt med breda brätten, under hvilken hennes långa svarta hårflåtor böljade nedåt hennes rygg, och rullade en parfymerad cigarett mellan sina läppar. Detta sista gjorde hon för att bättre dölja sina oroliga funderingar.

Då Sara kommit i sadeln styrde hon ut ur staden, och tvärs öfver fältet begaf hon sig i riktning mot Callao. I hamnen rådde stor uppståndelse. Under natten hade nämligen kustvakterna måst hålla ett vaksamt öga på skonaren *Annunciacion*, hvars obestutsamma manövrer förrådde någon bedräglig afsikt. Skonaren hade i närheten af Rimacs mynning tyckts vänta på några misstänkta båtar; men innan dessa hunnit lägga intill fartyget hade detta måst taga till flykten för att undkomma hamnens slupar.

Åtskilliga rykten cirkulerade angående denne skonares bestämelseort. Enligt några skulle den, lastad med trupper från Kolumbia, försöka bemäktiga sig de förnämsta byggnaderna i Callao och hämnas den förolämpning som tillfogats Bolivars soldater, hvilka skymfligt blifvit förjagade från Peru.

Enligt andra hade skonaren endast åtagit sig att smugla in yllevaror från Europa.

Utän att bekymra sig om dessa mer eller mindre sannfärdiga rykten, begaf sig Sara, hvilkens promenad

till hamnen endast var en förevändning, åter på väg mot Lima och följde nu längs med Rimacs stränder.

På åtskilliga ställen nere vid floden stodo grupper af soldater och mestiser samlade.

Liberta hade omtalat nattens händelser för den unga flickan. Hon befallde honom nu fråga några soldater som stodo lutade mot bröstvärnet, och de underrättade honom om: att Martin Paz icke allenast hade drunknat, utan äfven att man omöjligt kunnat återfinna hans kropp.

Sara, som vid denna underrättelse kände sig nära att svimma, måste anlita hela sin själsstyrka för att icke gifva fritt lopp åt sin smärta.

Bland de människor som irrade omkring på stranden, lade hon särskildt märke till en indian med vilda drag; det var Sambo, hvilken tycktes vara ett rof för den djupaste förtviflan.

Då Sara passerade helt nära förbi den gamle indianen, hörde hon honom högljudt utropa:

”O ve! o ve! De ha dödat Sambos son! De ha dödat min son!”

Den unga flickan vände sig om och gaf Liberta tecken att följa henne. Utan att bry sig om i fall hon blef sedd nu, begaf hon sig direkt till kyrkan Sankt Anna, lämnade sin åsna i tjänarens vård, inträdde i det katolska templet och knäböjande på det hårda stengolfvet, bad hon för Martin Paz' själ.

IV.

Hvilken annan som hälst än Martin Paz skulle ha omkommit i Rimacs strömhvirvel, och för att undslippa döden hade han måst uppbjuda hela sin förvånande styrka, sin okufliga vilja, och framför allt denna kallblodighet som är ett privilegium hos de frie indianerna i Nya Världen.

Martin Paz visste att soldaterna skulle koncentrera sina ansträngningar att gripa honom nedanför bron, där strömmen var så stark att den tycktes vara omöjlig att öfvervinna. Men genom att kraftigt simma snedt emot strömmen lyckades det honom att hålla stånd emot den. Djupare ned i vattnet blef äfven motståndet mindre, så att han kunde nå stranden och dölja sig bakom en grupp af buskar.

Men hvad var att göra? Soldaterna kunde när som hälst komma på den tanken att söka uppåt floden, och Martin Paz skulle då oundvikligen upptäckas och gripas. Han fattade således ett raskt beslut, att åter begifva sig in i staden och gömma sig där.

För att undvika att möta några försenade infödingar, måste Martin Paz följa en af de förnämsta gatorna. Men han inbillade sig dock att man spionerade på honom. Det var icke tid att tveka. Hans ögon föllo på ett hus som ännu var präktigt upplyst: inkörsporten stod öppen för att lämna fri passage åt de vagnar som körde ut från gården för att återföra spetsarna af den spanska aristokratien till deras respektive boningar.

Utan att blifva sedd smög Martin Paz sig in på gården, och nästan i samma ögonblick stängdes portarna. Hastigt och lustigt steg han då upp för en präktig trappa af cederträ, prydd med dyrbara väggbeklädnader. Salongerna voro ännu upplysta, men fullständigt tomma. Med blixstens hastighet gick han igenom dem och kom slutligen in i ett mörkt rum där han gömde sig.

Snart voro de sista ljusen släckta i kronorna, och huset låg försänkt i tystnad.

Martin Paz började då undersöka platsen där han befann sig. Fönstren i rummet vette utåt en inre trädgård. Han trodde för den skull att flykten lätt kunde verkställas, och ämnade just kasta sig ut genom fönstret, då han hörde följande ord

”Señor, ni glömmer att stjäla de diamanter jag lämnat på det där bordet!”

Martin Paz vände sig om. En man med stolt utseende pekade med fingret på ett juvelskrin.

Djupt förolämpad drog Martin Paz sin dolk, som

han riktade mot sitt eget bröst, och i det han gick fram till spanjoren, hvilkens kallblodighet tycktes vara orubblig, sade han med dof röst:

”Señor, om ni upprepar dessa ord skall jag döda mig inför edra ögon!”

Spanjoren blef förvånad och betraktade mera uppmärksamt indianen, för hvilken han började känna en viss sympati. Han gick fram till fönstret, som han sakta stängde, hvarefter han åter närmade sig indianen, hvilken låtit sin dolk falla till golvet, och frågade honom:

”Hvem är ni?”

”Indianen Martin Paz . . . Jag förföljes af soldaterna, emedan jag försvarade mig mot en mestis och fällde honom till marken medelst ett dolkstyng! Denne mestis är förlofvad med en ung flicka som jag älskar! Nu vet ni allt, señor, och kan öfverlämna mig åt mina fiender, om ni finner det tillbörligt!”

”Min herre”, svarade spanjoren enkelt, ”jag reser i morgon till baden Chorillos. Om ni behagar följa med mig dit, skall ni för ögonblicket vara i säkerhet för alla efterspaningar, och ni skall aldrig få skäl att beklaga er öfver den gästfrihet markisen don Végal bjuder er!”

Martin Paz bugade sig stelt.

Don Végal återtog:

”Tills i morgon kan ni kasta er på den där hvilsoffan. Ingen i världen skall misstänka att ni funnit en tillflykt här.”

Därefter lämnade spanjoren rummet, och indianen kände sig djupt rörd öfver ett så ädelmodigt förtroende. Och snart insomnade Martin Paz i allt lugn, kännande sig trygg i markisens beskydd.

Vid solens uppgång följande morgon utdelade markisen de sista befallningarna i och för sin afresa samt lät bedja juden Samuel komma till sig. Men först begaf han sig till den första morgonmässan.

Detta bruk iakttages allmänt af hela den peruanska aristokratien. Lima har alltsedan staden grundades hufvudsakligen varit katolsk, och förutom sina talrika kyrkor räknade staden ytterligare tjugotvå kloster, sjutton munkkloster och fyra stiftelser för de kvinnor som icke aflägga klosterlöftena. Hvar och en af dessa inrättningar var försedd med ett särskildt kapell, så att i Lima existerade icke mindre än hundra åt religionsutöfning bestämda hus eller anstalter, hvar-est åtta hundra världsliga eller andliga präster, och tre hundra klosterbröder och klostersystrar förrättade de religiösa ceremonierna.

Då don Végal kom in i kyrkan Sankt Anna lade han märke till en ung flicka som, upplöst i tårar, låg på knä och ifrigt bad. Hon tycktes vara intagen af en så djup smärta, att markisen blef utomordentligt rörd och ämnade just säga några välvilliga ord till henne, då fader Joachim i detsamma närmade sig och med låg röst sade:

”Don Végal, jag ber er, gå icke till henne!”

Prästen gaf därefter Sara ett tecken, och hon följde honom in i ett mörkt och ensligt kapell.

Don Végal gick fram till altaret och åhörde mässan. Sedan den var slut tänkte han alldeles ofrivilligt på denna unga flicka, hvars bild blifvit djupt inristad i hans sinne.

När don Végal kom hem fann han i salongen juden Samuel, hvilken infunnit sig på hans önskan. Samuel tyckte alldeles ha glömt nattens tilldragelser, och hans ansikte lyste af hoppet om förtjänst.

"Hvad önskar ers nåd?" frågade han spanjoren.

"Jag behöfver trettio tusen piastrar inom en timme."

"Trettio tusen piastrar!... Hvem äger väl en sådan summa?... Vid den helige konung David, señor, jag har större svårighet att skaffa dem än ers nåd kan föreställa sig!"

"Se här några mycket dyrbara juvelskrin", återtog don Végal, utan att fästa sig vid judens ord. "Och dessutom kan jag för godt pris låta er köpa ett ansenligt stycke land jag äger bredvid Cusco..."

"Ack! señor", utropade Samuel, "sådana egendomar ruinera oss! Vi ha icke tillräckligt många armar för att odla dem. Indianerna draga sig tillbaka upp i bärigen, och skördarna betala numera icke ens hvad de kosta!"

"Till huru mycket värderar ni dessa diamanter?" frågade markisen.

Samuel tog fram en liten fin våg ur sin ficka

och började väga stenarna med den noggrannaste uppmärksamhet. Men under hela tiden pratade han och förringade, enligt sin vana, värdet af det föremål som erbjöds honom.

”Diamanter!... Dåligt sätt att placera penningar!... Hvad inbringa de?... Lika gärna kan man gräfvna ned sina penningar i jorden!... Som ni ser señor, så är vattnet icke riktigt klart i den här stenen... Vet ni, det blir ingen lätt sak för mig att åter sälja de här dyrbara smyckena! Jag blir tvungen att sända de här sakerna ända upp till provinserna i Unionen!... Amerikanarne köpa dem troligen, men endast för att afstå dem åt Albions söner. De vilja för den skull förtjäna ett hederligt kommissionsarfvode, och det finner jag ganska riktigt, fastän detta återfaller på min egen rygg... Jag tänker att ers nåd måste vara nöjd med tio tusen piaster!... Det är utan tvifvel lite, men...”

”Har jag sagt att tio tusen piaster icke äro nog?” afbröt spanjoren med en min af djupaste förakt.

”Señor, jag skulle icke kunna gifva en half real mera!”

”Tag med er de där juvelskrinen och låt mig få summan på ögonblicket. För att komplettera de trettio tusen piaster jag behöfver, kan ni taga en in-teckning i det här huset... Tycker ni att det är tillräckligt solidt?”

”Åh bevars! señor, i den här staden, som är så utsatt för jordbäfningar, vet man icke hvem som lef-

ver eller hvem som dör, hvem som står eller hvem som faller!"

På samma gång Samuel sade detta, trampade han flera gånger hårdt med klackarna, för att pröfva parkettgolfvets fasthet.

"Nå väl", sade han slutligen, "för att stå ers nåd till tjänst skall jag göra hvad ni önskar, fastän jag just nu har ganska svårt att göra mig utaf med klingande mynt, emedan jag håller på att gifta bort min dotter med kavaljeren André Certa . . . Känner ni honom, señor?"

"Jag känner honom icke, och jag ber er att så fort som möjligt sända mig den öfverenskomna summan. Tag juvelskrinen med er!"

"Önskar ni ett kvitto på dem?" frågade juden.

Don Végal svarade icke, utan gick in i nästa rum.

"Högmodige spanjor!" brummade Samuel i sitt skägg, "jag skall krossa din oförskämndhet lika väl som jag skall förstöra din rikedom! Vid Salomo! jag är en skicklig man, jag, emedan min fördel går hand i hand med mina känslor!"

Sedan don Végal lämnat juden fann han i nästa rum Martin Paz, i ett tillstånd af djup nedslagenhet.

"Hvad fattas er?" frågade han vänligt.

"Señor, det är den där judens dotter som jag älskar!"

”En judinna!” utbrast Don Végal med en känsla af motvilja som han icke kunde behärska.

Men då han såg hur bedröfvad indianen var, tillade han:

”Låt oss resa nu, min vän; sedermera skola vi tala om allt detta!”

En timme därefter lämnade don Végal staden, i sällskap med Martin Paz, hvilken var klädd i europeisk dräkt för tillfället. Markisen förde ingen af sina tjänare med sig på denna resa.

Hafsbadet Chorillos är beläget på två mils afstånd från Lima. En vacker kyrka finnes i denna indianska by, och under de varma årstiderna är den mötesplatsen för Limas eleganta societet. Spelhusen, hvilka äro förbjudna i Lima, äro under hela sommaren öppna i Chorillos. Man kan knappt föreställa sig med hvilken ifver de vackra señoras ägna sig åt spelet, och i strid med sådana motspelare har mer än en rik kavaller sett sin förmögenhet skingrad på några nätter.

Ännu hade icke mycket folk infunnit sig i Chorillos. Sedan don Végal och Martin Paz slagit sig ned i en villa, liggande alldeles invid hafskanten, kunde de således lefva i lugn och ro och ostörda försjunka i betraktande af Stilla oceanens vidsträckta vattenyta.

Markisen don Végal, som tillhörde en af de äldsta spanska familjerna i Peru, var den siste ättlingen af den ädla släkt öfver hvilken han med rätta var så

stolt. På hans ansikte kunde man också läsa tydliga spår af en djup melankoli. En tid hade han lifligt deltagit i det politiska lifvet; men snart fattades han af ousäglig afsmak för de oupphörliga revolutionerna, hvilka endast tjänade till fördel för personlig ärelystnad, och han drog sig då tillbaka i en slags enslighet, som blott då och då afbröts af de plikter höfligheten fordrade.

Hans ofantliga förmögenhet hopsmälte dag efter dag. Af brist på arbetskrafter befunno sig hans egendommar i ett eländigt skick, och detta nödgade honom att upptaga betungande lån. Men han kände sig dock ingalunda förskräckt öfver utsikten till en nära förestående ruin. Den spanska rasens medfödda sorglöshet, i förening med ledsnaden öfver en onyttig tillvaro, hade gjort honom fullkomligt okänslig för framtidens hotande utseende. Han hade ägt en hustru, som han tillbad, och en liten förtjusande flicka, men genom en fasansfull olyckshändelse hade han blifvit beröfvad dessa båda föremål för sin kärlek! . . . Sedan dess hade intet band af tillgifvenhet fäst honom vid någon enda människa mera, och han öfverlämnade sig helt och hållet åt omständigheternas förgodtfinande.

Don Végal trodde således att hans hjärta var dödt, men han kände det ånyo klappa vid sammanträffandet med Martin Paz. Dennes glödande natur väckte åter till lif den eld som glödde under askan i hans eget bröst, och indianens stolta hållning slog

mycket an på den ridderlige hidalgon. Markisen, hvilken var uttråkad på de ädla spanjorerna, till hvilka han icke längre hyste förtroende, och som kände afsmak för de egoistiska mestiserna, hvilka ville höja sig på hans bekostnad, fann nöje i att åter sluta sig till denna primitiva ras, som så tappert kämpade med Pizarros soldater om den amerikanska jorden.

Enligt de nyheter markisen mottog från Lima, trodde man där att indianen var död. Men alldenstund don Végal tyckte Martin Paz' böjelse för en judinna vara värre än själfva döden, så beslöt han att rädda honom i dubbel mening: genom att låta Samuels dotter gifta sig med André Certa.

Under det Martin Paz således kände sitt hjärta intaget af djup sorgsenhet, undvek markisen omsorgsfullt att göra några häntydingar på det förflutna, och samtalade endast om likgiltiga ting med den unge indianen.

En dag blef emellertid don Végal så ledsen öfver att se hans grubblerier, att han sade:

”Min vän, hvarför låter ni en så simpel känsla taga herraväldet öfver det ädla i er natur? Har ni icke till stamfader den där djärfve Manco-Capac, hvars fosterlandskärlek har beredt honom plats bland hjältarna? Hvilken härlig uppgift har icke den man att utföra, som icke låter slå sig till jorden af en honom ovärdig passion? Ha ni då icke för afsikt att en dag återeröfra ert oberoende?”

"Vi arbeta därpå, senor", svarade indianen, "och den dag är kanhända icke mycket långt borta då mina bröder skola resa sig i massa."

"Jag förstår! Ni talar om den hemliga revolt som edra bröder förbereda uppe i sina bärg! Vid en gifven signal sköla de, med vapen i händerna, falla ned öfver staden . . ., och de skola blifva besegrade, liksom de alltid förut blifvit besegrade! Inser ni icke att edra egna fördelar alldeles försvinna i dessa oupphörliga revolutioner som ständigt efterfölja hvarandra i Peru, och i hvilka revolutioner både indianer och spanjorer skola duka under, till fördel för mestiserna?"

"Vi skola rädda vårt land!" utropade Martin Paz.

"Ja, ni skola rädda det så vida ni förstå er uppgift!" svarade don Végal. "Lyssna till mig, ty jag älskar er som en son! Det är med smärta jag måste erkänna att vi spanjorer, vansläktade söner af en fordom mäktig ras, icke längre äga den energi som erfordras för att upprätta en stat. Det tillkommer således er att öfvervinna denna olycksaliga *amerikanism* som sträfvar att drifva undan hvarje främmande nybyggare! Ja, märk väl! Det är endast en europeisk invandring som kan rädda det gamla peruanska kejsarriket. I stället för detta inbördes krig som ni förbereda och som har till ändamål att utestänga alla kaster, med undantag af en enda, borde ni i stället

"Då mina bröder i massa skola resa sig . . ."

helt frimodigt räcka er hand åt de arbetsamma folken från Gamla världen!”

”Indianerna, señor, skola alltid se en fiende i hvarje främling, hvem han än må vara, och de skola ej tåla att han ostraffadt andas deras bärgs rena luft. Det herravälde jag besitter öfver mina bröder skulle vara utan verkan den dag jag icke ville svära död åt deras förtryckare. — Men, för öfrigt, hvad är jag väl nu?” tillade Martin Paz med sorgsen röst. ”En flykting, som icke skulle ha tre timmar kvar att lefva om han visade sig på gatorna i Lima!”

”Min vän, ni måste lofva mig att icke återvända dit . . .”

”Ah! kan jag lofva er det, don Végal? Jag skulle då icke tala som jag tänker!”

Don Végal teg. Den unge indianens passion tillväxte dag efter dag allt mera. Markisen darrade vid tanken på att han ginge en säker död till mötes om han åter visade sig i Lima . . . Därför önskade don Végal af hela sin själ att judinnans giftermål måtte ske så snart som möjligt!

För att taga reda på hur det stod till med den saken begaf markisen sig en morgon själf till staden. Där fick han höra, att André Certa redan var återställd från sin blessyr, och att hans nära förestående giftermål utgjorde det allmänna samtalsämnet för dagen.

Don Végal önskade få se den unga flicka som Martin Paz älskade. På aftonen gjorde han för den

skull ett besök på Plaza-Mayor, där trängseln var lika stark som någonsin förut. Han sammanträffade där med sin gamle vän, fader Joachim, hvilken blef mycket förvånad när don Végal omtalade för honom att Martin Paz lefde. Prästen lofvade beredvilligt att vaka öfver den unge indianen och att delgifva markisen alla de nyheter som kunde intressera honom.

Plötsligt råkade don Végals blickar falla på en ung flicka, hvilken, insvept i en svart kappa, satt tillbaka lutad i en elegant vagn.

"Hvem är den där vackra damen?" frågade han fader Joachim.

"Det är André Certas trolofvade, juden Samuels dotter", svarade prästen.

"Hon! en judes dotter!" utbrast markisen, som icke kunde dölja sin förvåning. Hastigt tryckte han fader Joachims hand till afsked och återvände till Chorillos.

Hans förvåning var lätt förklarlig, emedan han i den föregifna judinnan igenkände densamma unga flicka som han sett försänkt i brinnande bön i kyrkan Sankt Anna.

Sedan de kolumbiska trupperna, som af Bolivar blifvit satta under general Santa-Cruz' befäl, hade blifvit förjagade från nedre Peru, återfick detta land, som ända dittills skakats af så många militära revolter, slutligen en smula lugn och ro. I själfva verket sträfvade de ärelystne icke längre efter att tränga sig fram, och presidenten Gambarra kunde i all sköns ro sitta i sitt palats vid Plaza-Mayor. Från det hållet var således ingenting att befara. Men den verkliga, nära förestående faran kom icke från dessa uppresningar, hvilka lika hastigt släcktes som de tän- des och som tycktes vara ett utslag af amerikanarnes smak för militära parader.

Men denna verkliga fara, den märktes icke af spanjorerna; de sutto för högt för att kunna se den. Den undgick äfven mestisernas uppmärksamhet, dessa människor som aldrig ville skänka en blick åt något som var *under* dem själfva.

En alldeles ovanlig jäsning härskade emellertid

bland indianerna i staden, hvilka ofta kommo tillsammans med dem som bodde i bärger. Dessa människor tycktes ha skakat utaf sig den vanliga, medfödda likgiltigheten. I stället för att svepa in sig i sin puncho och vända fötterna mot solen, ströfvade de nu omkring på fälten, stannade då de möttes, hade särskildta igenkänningstecken, och slogo sig ned i de minst besökta värdshusen, där de utan fara kunde samtala med hvarandra.

Denna lifaktighet kunde i synnerhet iakttagas på en af de platser som lågo ett stycke utanför staden. Vid utkanten af densamma reste sig ett hus, bestående af en enda våning och af ett så ynkligt utseende, att ögat häst halkade förbi detsamma.

Det var en krog af sämsta slag, och den hölls af en gammal indianska, hvilken serverade sitt jästa majsöl och en dryck, beredd af sockerröret, åt de oansenliga kunder som hemsökte hennes hus.

På detta ställe församlades indianerna endast på vissa timmar, då en lång stång, liksom en signal, restes på krogens tak. Då infunno sig de infödde af alla slag, mulåsnedrivare, formän, transportförare, och en efter en försvunno de genast i den stora salen. Värdinnan fick mycket att bestyra, och i det hon lämnade butiken i sin tjänarinns vård, betjänade hon själf sina stamkunder.

Några dagar efter Martin Paz' försvinnande ägde ett talrikt besökt möte rum i värdshusets sal. I det dunkelt upplysta rummet, ytterligare förmörkad af

den myckna tobaksröken, var det endast med svårighet man kunde igenkänna krogens vanliga gäster. Ungefär femtio indianer sutto omkring ett långt bord; några tuggade på en sorts téblad, blandade med ett litet stycke välluktande jord; andra drucko jäst majsöl ur stora muggar. Men dessa sysselsättningar hindrade dem icke att med uppmärksamhet lyssna till en indian som talade.

Denne indian var Sambo, och hans ögon blickade med en egendomlig fasthet omkring sig.

Sedan Sambo mycket omsorgsfullt hade granskat sina åhörare, tog han till orda och sade:

”Solens söner kunna fritt tala om sina angelägenheter. Intet trolöst öra kan höra dem. Några af våra vänner, som ha förklädt sig till gatusångare, locka de förbigående att stanna, för att höra på dem, och vi kunna således njuta af en obegränsad frihet.”

I själfva verket hördes också en mandolin ljuda utanför huset.

.Då indianerna inne i salen visste sig vara i fullkomlig säkerhet, lyssnade de också med största uppmärksamhet till Sambos tal. De satte all sin lit till honom.

”Hvilka nyheter kan Sambo gifva oss om Martin Paz?” frågade en indian.

”Ingen. Är han död, eller är han det icke? . . . Detta kan endast den Store Anden veta. Jag väntar några af våra bröder, hvilka ha gått längs med floden

ända ned till mynningen. Kanhända de möjligen ha funnit Martin Paz' kropp!"

"Han var en god chef!" sade Manangani, en indian med ett vildt utseende, hvilken var mycket fruktad. "Men hvarför var han icke på sin post den dag skonaren, som var lastad med vapen åt oss, anlände?"

Sambo svarade icke, utan böjde endast sitt hufvud.

"Veta mina bröder", återtog Manangani, "att skott växlats mellan *Annunciacion* och kustvakterna, och att, i händelse fartyget blir taget, alla våra planer komma att strandas?"

Ett gillande mummel hälsade indianens ord.

"De af mina bröder som vilja vänta för att döma skola vara kloka!" sade Sambo. "Hvem vet om min son, Martin Paz, icke kommer att visa sig igen en eller annan dag! . . . Men hören nu: de vapen som man sändt oss ifrån Sechura äro i vårt våld; de äro gömda i Cordillerernas bärg och färdiga att göra tjänst så snart ni skola vara beredda att göra er plikt!"

"Och hvarför dröja vi?" utropade en ung indian. "Vi ha slipat våra knifvar, vi vänta!"

"Vänta till dess tiden är inne", svarade Sambo. "Veta mina bröder hvilken fiende som först bör träffas af deras arm?"

"Ja, mestiserna, dessa män, som behandla oss som slafvar", sade en af de närvarande, "dessa oförskämda män som slå oss med både hand och piska, liksom vore vi istadiga mulåsnor!"

”Nej, nej”, menade en annan, ”utan de som lägga beslag på jordens alla rikedomar.”

”Ni bedraga er båda, edra första slag böra riktas åt annat håll!” återtog Sambo, hvilken småningom uppeldades. ”Det var icke de männen, som för tre hundra år sedan vågade sätta foten på våra förfäders jord! Det är icke de där rika knösarna som släpade Manco-Capacs söner till gratven. Nej! det är de där högmodiga spanjorerna; de äro de verkliga segrare, hvilkas sannskyldige slafvar vi äro! Och om de icke längre ha kvar rikedom, så ha de dock kvar makten, och trots den peruanska frigörelsen trampa de våra medfödda rättigheter under fötterna! Låtom oss för den skull glömma hvad vi nu äro, för att påminna oss hvad våra fäder ha varit!”

”Ja! ja!” ropade församlingen och stampade gillande.

Efter några ögonblicks tystnad gjorde Sambo åtskilliga af de sammansvurne några frågor och fick då visshet om, att deras vänner i Cusco och hela Bolivia voro beredda att slå till som en enda man.

Med glödande ifver återtog han då:

”Och våra bröder i bergen, tappre Manangani, om de allesammans i sitt hjärta hysa ett hat, lika starkt som ditt, och ett mod, lika stort som ditt, skola de icke då falla ned öfver Lima, likasom en lavin från Cordillerernas topp?”

”På den bestämda dagen skall Sambo icke behöfva beklaga sig öfver deras mod,” svarade Manangani.

”Må Sambo gå utanför staden, han skall då icke gå särdeles långt innan han ser rundt omkring sig indianer framvälla, hvilka brinna af ifver att få hämnas! I San-Cristovals och Amancaës’ pass ligger redan mer än en af dem i sin puncho, med dolken vid bältet, och väntar att en bössa må anförtros åt hans hand! De ha håller icke glömt att de ha att hämnas på spanjorerna för Manco-Capacs nederlag.”

”Godt, Manangani!” återtog Sambo. ”Det är hatets gud som talar genom din mun! Mina bröder skola snart få veta hvad deras höfdingar fatta för beslut. President Gambarra söker endast efter att kunna befästa sin makt, Bolivar är långt borta, och Santa-Cruz är fördrifven. Vi kunna således handla i full säkerhet. Om några dagar skall festen vid Amancaës kalla våra förtryckare samman till glädje och lustbarheter. Må hvar och en då hålla sig beredd att bryta upp, och må underrättelsen därom spridas ända till de mest undangömda byar i Bolivia!”

I detta ögonblick inträdde tre indianer i den stora salen. Sambo gick ifrigt emot dem.

”Nå väl?” frågade han.

”Martin Paz’ kropp har icke kunnat återfinnas”, svarade en af de tre indianerna. ”Vi ha genomforskat floden i alla riktningar, våra skickligaste dykare ha med största noggrannhet undersökt den, och vi tro att Sambos’ son icke kan ha omkommit i Rimacs vatten.”

”Har man således dödat honom! Hvad har det

blifvit utaf honom? O! förbannelse öfver dem, om de ha dödat min son!... Må mina bröder stilla skiljas åt! Må hvar och en återvända till sin post, vara uppmärksam, vaksam, och vänta!"

Indianerna gingo ut från krogen och skingrades åt alla håll. Endast Sambo stannade kvar tillika med Manangani, hvilken då frågade honom:

"Vet Sambo hvilken känsla det var, som, den där aftonen, förde hans son till stadsdelen San-Lazaro? Är Sambo säker på sin son?"

En blixst glänste i indianens ögon. Manangani drog sig tillbaka.

Men indianen lade band på sig och svarade:

"Om Martin Paz skulle förråda sina bröder, så skulle jag döda, först alla dem han gifvit sin vänskap, alla dem han gifvit sin kärlek. Sedan skulle jag döda honom, och slutligen mig själf, på det ingenting måtte finnas kvar af en vanärad släkt!"

I detta ögonblick öppnades dörren till salen och värdinnan inträdde. Hon gick fram till Sambo och lämnade honom en biljett, med utanskrift till honom.

"Hvem har gifvit er den?" frågade han.

"Jag vet icke", svarade värdinnan. "Jag fann detta papper på ett bord, där det med afsikt måste ha kvarlämnats af en eller annan af gästerna."

"Har det varit andra här än indianer?"

"Inga andra än indianer ha varit här."

Värdinnan lämnade rummet. Sambo öppnade nu biljetten och läste högt:

Värdinnarlämnade honom en biljett

“En ung flicka har bedt för Martin Paz, ty hon glömmet inte indianen som vågade sitt lif för henne! Om Sambo har någon underrättelse om sin son, eller något hopp att återfinna honom, må han då binda en röd duk om sin arm. Det finnes ögon som se honom gå förbi alla dagar.“

Sambo kramade ihop biljetten.

“Den olycklige!“ utropade han. “Han har låtit sig fångas af en kvinnas ögon!“

“Hvem är denna kvinna?“ frågade Manangani.

“Det är icke en indianska“, svarade Sambo i det han granskade biljetten. “Det måste vara en ung, elegant flicka... Ah! Martin Paz, jag känner icke längre igen dig!”

”Tänker ni göra det som denna kvinna ber er göra?“

”Visst icke“, svarade indianen läftigt. ”Må hon förlora allt hopp att någonsin få åtese min son. Och må hon dö af sorg!”

I ursinnig vrede sönderref Sampo biljetten i små bitar.

“Det måste ha varit en india som bar hit den här biljetten“, anmärkte Manangan.

“Åh! han kan icke vara en af de våra! Han hade nog reda på att jag ofta brukade komma till det här värdshuset; men nu skall jag aldrig mera sätta min fot här. Må min bror nu återvända till sina bärg, jag stannar för att bevaka staden. Vi skola

få se om den där festen kommer att blifva lika glad för förtryckarne som för de förtryckte!“

De båda indianerna åtskildes.

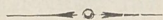
Planen var väl uppgjord och timmen för dess utförande väl vald. I Pern, som då var nästan folktomt, fanns endast ett litet antal spanjorer och mestiser. Då indianerna skredo till anfall, tillströmmande från Brasiliens skogar lika väl som från Chilis bärg och la Platas slätter, borde de kunna öfversvämma skådeplatsen för upproret med en ganska fruktansvärd armé. Och sedan de stora städerna, såsom Lima, Cusco, Puno, blifvit i grund och botten förstörda, var det icke troligt att de kolumbiska trupperna, hvilka så kort förut blifvit förjagade af den peruanska styrelsen, skulle skynda till sina nödställda fienders hjälp.

Denna sociala omstörtning hade således all utsikt att lyckas, så vida hemligheten väl bevarades i indianernas hjärtan, och ibland dem fanns förvisso ingen förrädare.

Men de sväfvade i okunnighet om att en man hade erhållit en privat audiens hos presidenten Gambarra; de sväfvade i okunnighet om att denne man underrättade presidenten om: att skonaren *Annunciacion* hade lossat vapen af alla möjliga slag i indianska piroger som lågo vid Rimacs utlopp i hafvet. Och denne man fordrade ett stort arvode för den tjänst han gjorde den peruanska styrelsen genom att gifva den vetskap om dessa fakta.

Men denne man spelade ett dubbelt spel. Ty efter att förut ha låtit Sambos agenter få hyra skonaren, och det till ett ganska högt pris, sålde han nu de sammansvurnes hemlighet åt presidenten.

Häraf kan man förstå att denne man var juden Samuel.

VI.

André Certa, hvilken nu var fullkomligt återställd, och som trodde att Martin Paz var död, påskyndade ifrigt sitt giftermål. Han längtade efter att få promenera omkring på Limas gator i sällskap med den unga och vackra judinnan.

Sara visade honom emellertid alltjämt en högdragen likgiltighet. Men det brydde han sig icke om, ty han betraktade henne endast som ett dyrbart föremål, för hvilket han betalat hundra tusen piaster.

Det bör erkännas att André Certa mistrodde juden, och detta med rätta. Var kontraktet föga hederligt, så voro kontrahenterna det ännu mindre. Mestisen önskade få en hemlig sammankomst med Samuel, och tog honom för den skull en dag med sig till Chorillos. Mestisen hade icke häller något emot att före sitt hröllop försöka sin lycka i spel.

Några dagar efter markisen don Végals ankomst till badorten hade spelsalarna öppnats, och sedan dess var det oupphörligt ett rörligt lif på vägen från Lima.

Några kommo till fots, hvilka återvände i eleganta ekipager; en annan åter kunde förlora de sista spillrorna af sin förmögenhet vid spelbordet.

Don Végal och Martin Paz togo ingen del i dessa nöjen, och den unge indianens sömnlösa nätter hade ädlare orsaker.

Sedan han återkommit från den vanliga aftonpromenaden med markisen, gick Martin Paz in i sitt rum, stödde sig med armbågarna i fönstret, och tillbringade långa timmar med att drömma.

Don Végal tänkte mycket ofta på Samuels dotter, som han sett bedja i det katolska templet; men han hade icke vågat anförtro denna hemlighet åt Martin Paz, fastän han småningom undervisade honom om de kristna sanningarna. Markisen fruktade att därigenom väcka till nytt lif de känslor i hans hjärta som han bemödade sig om att släcka, ty den biltoge indianen borde afstå från allt hopp att kunna vinna Sara. Men polisen hade dock slutligen upphört att söka efter Martin Paz, och, med tiden, och tack vare sin beskyddares inflytande, kunde indianen en dag kanske få tillträde till den peruanska societeten.

Men en dag beslöt Martin Paz i sin förtviflan att taga reda på hur det var med den unga judinnan. Iklädd sina spanska kläder kunde han smyga sig in i en af spelsalarna och där lyssna till stamgästernas prat. André Certa var en tillräckligt betydande man för att hans giftermål, om det var nära förestående, nog skulle utgöra ämnet för deras samtal.

I stället för att begifva sig ned till hafsstranden styrde indianen således en afton sina steg till de höga klippor, ofvanpå hvilka de förnämsta byggnaderna i Chorillos äro uppförda. Han inträdde i ett hus, framför hvilket en bred stentrappa sträckte sig.

Det var spelhuset. Dagen hade varit hård för mera än en Limabo, och, uttröttade af den föregående nattens ansträngningar, hvilade nu några af dem på golvet, insvepta i sin puncho.

Andra spelare sutto omkring en stor grön duk, hvilken af två vinkelräta linjer delades i fyra afdelningar. På hvar och en af rutorna funnos begynnelsebokstäfverna till orden *azar* och *suerte* (slump och öde), A och S. Spelarne punkterade på den ena eller andra af dessa bokstäfver; bankiren höll insatsen och kastade två tärningar på bordet, hvilkas kombinerade poänger läto antingen A eller S vinna.

I detta ögonblick var spelet mycket lifligt, och en mestis försökte med feberaktig ifver att vända den hittills för honom ogynnsamma spellyckan till sin förmån.

”Två tusen piaster!” ropade han.

Bankiren skakade sina tärningar, och spelaren utfor i svordomar och förbannelser.

”Fyra tusen piaster!” ropade han.

Åter igen förlorade han dem.

Martin Paz höll sig i den del af salongen som låg i skuggan, och kunde därifrån se spelarens ansikte.

Denne spelare var André Certa.

Helt nära honom stod juden Samuel.

"Nog speladt, señor," sade Samuel till honom.
"Ni har ingen tur i dag!"

"Hvad angår det er?" snäste mestisen ohöfligt.

Samuel hviskade då i hans öra:

"Om det än icke angår mig, så är det dock er skyldighet att bryta med de här vanorna under de sista dagarna före ert giftermål!"

"Åtta tusen piaster!" svarade André Certa i det han punkterade på S.

A kom ut. Mestisen lät höra en ursinnig hädelse. Bankiren återtog:

"Fortsätt spelet!"

André Certa framtog en sedelbundet ur sin ficka, med afsikt att våga en betydande summa. Han lade ned den på en af rutorna och bankiren skakade redan sina tärningar, då ett tecken af Samuel hejdade honom. Juden lutade sig ånyo intill mestisens öra och sade:

"Om ni spelar bort allting, så att ni icke kan afsluta vårt köp, går det om intet från och med i afton!"

André Certa ryckte på axlarna, på samma gång han gjorde en åtbörd af återhållet raseri. Därefter tog han tillbaka sina penningar och gick ut ur salen.

"Fortsätt nu," sade Samuel till bankiren. "Ni

kan nog ruinera denne señor sedan han blifvit gift!"

Bankiren bugade sig underdånigt, ty juden var grundläggaren af, och ägaren till, spelhusen i Chorillos. Öfver allt där en real kunde förtjänas, där träffades denne man.

Samuel följde nu efter mestisen, och då han fann honom ute på stentrappan, sade han till honom:

"Jag har de allra viktigaste saker att meddela er. Hvarest kunna vi tala ostördt med hvarandra?"

"Hvar ni vill!" svarade André Certa snäsigt.

"Señor, låt ert dåliga lynne icke förstöra er framtid! Då jag nu vill öfverlämna min hemlighet åt er, så litar jag hvarken på det mest omsorgsfullt stängda rum, eller på den allra ödsligaste slätt. Om ni än betalar mig mycket för hemligheten, skall ni nog finna att den är värd sitt pris och att väl bevaras!"

Under detta samtal hade de båda männen kommit ned till stranden, där de små badkojorna stodo. De hade ingen aning om att de voro både sedda och hörda af Martin Paz, hvilken som en orm gled efter dem i skuggan.

"Låt oss taga en kanot," sade André Certa, "och låt oss ro ut på öppna hafvet."

André Certa lösgjorde en liten båt som låg fastbunden vid stranden och kastade ett mynt till dens vaktare. Samuel gick då också ombord och mestisen stötte båten från land.

Då Martin Paz, hvilken stod gömd bakom en framskjutande klippa, såg kanoten aflägsna sig utåt hafvet, klädde han skyndsamt utaf sig, behöll endast en dolk, som satt instucken i hans libbälte, och simmade kraftigt efter kanoten.

Solen hade nyss släckt sina sista strålar i Stilla oceanens böljor, och himmel och haf lågo snart insvepta i mörker.

Martin Paz hade icke ett ögonblick tänkt på de hajar af farligaste slag som plöja dessa olycksbringande farvatten. Han stannade så pass nära mestisens båt att han kunde höra rösterna.

"Men, hvilket bevis på flickans identitet kan jag gifva fadren?" frågade André Certa juden.

"Ni skall påminna honom om de omständigheter under hvilka han förlorade detta barn."

"Och hvilka voro dessa omständigheter?"

"Jo, hör nu."

Martin Paz, som knappast höll sig ofvan vattnet, hörde allt, men utan att kunna förstå.

"Saras fader," sade juden, "bodde i Conception, i Chili. Han var redan då den höge herre ni känner, men den tiden stod hans förmögenhet i jämnhöjd med hans förnämitet. Han blef tvungen att komma till Lima tör åtskilliga affärer. Han reste ensam och kvarlämnade sin hustru och sin lilla, endast femton månader gamla, flicka i Conception. Perus klimat passade honom utmärkt i alla afseenden, så att han

bad markisinnan att komma till honom där. Åtföljd af några trotjänare gick hon ombord på *San José*. Jag befann mig just på resa till Peru med samma fartyg, *San José* skulle angöra Lima; men på höjden af Juan-Fernandez blef fartyget öfverfallet af en förfärlig orkan, som gjorde det alldeles redlöst och lade det på sidan. Besättningen och passagerarna togo sin tillflykt i slupen, men då markisinnan såg hafvet i så våldsamt uppror, tvekade hon att sätta sin fot i den. Hon tryckte sitt barn i sina armar och stannade kvar på fartyget. Jag tyckte äfven det var bäst, och stannade hos henne. Slupen aflägsnade sig, men hunnen två kabellängder från *San José* uppslukades den, jämte hela dess besättning, af de ursinniga vågorna. Vi voro nu de enda öfverlevande. Stormen rasade med utomordentlig våldsamhet, men då jag icke förde min förmögenhet med mig på resan, så kände jag mig icke synnerligen förtviflad. *San José*, som hade fem fots vatten i lastrummet, fördes nu af strömmen mot klipporna på kusten, där fartyget fullständigt krossades. Den unga kvinnan kastades med sin dotter i hafvet. Till all lycka för mig fick jag fatt i barnet och lyckades uppnå stranden. Modren såg jag omkomma framför mina ögon.”

”Äro alla dessa detaljer fullkomligt tillförlitliga?”

”Ja, fullkomligt. Fadren kan icke bestrida dem. Ah, señor! Jag gjorde den gången ett godt kap, ty det

inbringar mig de hundra tusen piaster ni nu skall betala mig!"

"Hvad vill detta säga?" frågade Martin Paz sig själf.

"Se här min plånbok med de hundra tusen piasterarna," sade André Certa.

"Tack! señor," svarade Samuel i det han tog emot skatten. "Tag ni detta kvitto i utbyte. Jag förbinder mig däri att återbetala er dubbla summan om ni icke kommer att tillhöra en af de förnämsta familjerna i Spanien!"

Indianen hörde dock icke den sista meningen. Han hade nämligen mäst dyka för att undvika att upphinnas af båten, och han hade då sett en oformlig massa hastigt glida rätt emot sig.

Det var en tintorea, en haj af det allra grymma-
ste slaget.

Då Martin Paz såg djuret närma sig, dök han, men måste snart återvända till vattenytan för att hämta andan. Ett slag af tintoreans stjärt träffade Martin Paz på bröstet, och han kände odjurets klibbiga fjäll skrubba emot huden. För att kunna snappa sitt rof vände sig hajen på ryggen och öppnade på samma gång sin ofantliga, med tredubbla tandrader försedda käft. Men så snart Martin Paz såg djurets hvita buk lysa, stötte han dolken i den.

Nästa ögonblick såg han vattnet alldeles rödfärgadt af blod. Han dök då åter, och kom upp tio famnar därifrån. Som han icke kunde upptäcka me-

stisens båt simmade han i land och hade snart glömt huru nära han nyss varit en fasansfull död.

Dagen därpå hade Martin Paz lämnat Chorillos; och plågad af oro återvände don Végal skyndsamt till Lima för att försöka få reda på honom.

VII.

André Certas giftermål med den rike Samuels dotter väckte en sannskyldig uppståndelse. De sköna soöoras hade icke ett ögonblicks lugn; de ansträngde sin uppfinningsförmåga för att hitta på något vackert lifstykke, eller någon ny hårklädsel, och förslösade sina krafter med att profva de mest olika toaletter.

En mängd förberedelser vidtogos också i Samuels hus, ty han ville göra så stort uppseende som möjligt med Saras giftermål. Freskerna som, enligt spansk bruk, prydde hans boning, hade blifvit präktigt restaurerade; de dyrbaraste draperier töllo i tjocka veck framför alla fönster och dörrar; skulpterade möbler, af dyrbart eller välluktande träslag, trängdes i de stora salongerna, där en välgörande svalka härskade; sällsynta växter, alster af de heta zonerna, slingrade sig längs balustrader och terasser.

Den unga flickan hoppades emellertid icke längre, emedan Sambo icke gjorde det; och Sambo visade

att han icke hyste något hopp, emedan han icke omkring sin arm bar hoppets tecken! Liberta hade utspionerat den gamle indianens alla mått och steg... men han hade ingenting kunnat upptäcka.

Ack! om den stackars Sara hade fått följa sitt hjärtas böjelse, så hade hon tagit sin tillflykt till ett kloster, för att där sluta sina dagar! Af en oemotståndlig dragningskraft hade hon förts hän mot de katolska dogmerna och i hemlighet blifvit omvänd till dem, tack vare fader Joachims omsorger. Och på så sätt hade hon blifvit återförenad med denna religion som så väl öfverensstämde med hennes hjärtas tro.

För att undvika all skandal hade fader Joachim, som för öfrigt läste mera i sitt breviarium än i det mänskliga hjärtat, låtit Sara tro att Martin Paz var död. Den unga flickans omvändelse låg honom framför allt om hjärtat, och då han såg denna försäkrad genom hennes förening med André Certa, försökte han vänja henne vid tanken på detta giftermål, utan att ha minsta aning om hur det tillkommit.

Slutligen inbröt denna dag, som var så glädjefull för några, så sorglig för andra. André Certa hade inbjudit hela staden nästan till bröllopsaftonen, men hvad adelsfamiljerna beträffar hade de icke mottagit hans inbjudning, utan ursäktade sig med mer eller mindre antagliga undanflykter.

Timmen var emellertid inne då kontraktet skulle underskrifvas, men den unga flickan syntes icke till...

Juden Samuel började pinas af ett hemligt miss-

nöje, och André Certa rynkade pannan på ett sätt som utvisade föga tålmod. Till och med på de inbjudnas ansikten kunde man märka en viss förlägenhet, under det tusentals vaxljus, mångdubblade af speglarna, fyllde salongerna med bländande ljus.

På gatan utanför irrade en man fram och åter, intagen af dödlig oro: denne man var markisen don Végal.

VIII.

Emellertid befann Sara sig ensam i sitt rum, uppfylld af en outsäglig ångest. Hon för-
måde icke slita sig lös från sin kammare, och nästan
kväfd af sinnesrörelse stödde hon sig ett ögonblick
mot balkongen som vette åt de inre trädgårdarna.

Plötsligt märkte hon att en man smög sig mellan
alléerna af magnolia. Hon kände igen Liberta, sin
tjänare. Liberta tycktes spionera på någon osynlig
fiende, hvilken än gömde sig bakom en bildstod, än
lade sig ned på marken.

På en gång bleknade Sara. Liberta hade kommit
i handgemäng med en högväxt man, hvilken slog ho-
nom till marken, och några halfkväfda suckar bevi-
sade att en kraftig hand trycktes mot negerns läppar.

Den unga flickan ämnade just ropa på hjälp, då
hon såg att de båda männen reste sig upp. Negern
betraktade sin motståndare och utbrast:

“Ni! ni! det är ni!”

Och innan Sara hunnit få ett ljud öfver sina

läppar, följde negern med denne man, hvilken han nästan trodde vara ett spöke från andra världen. Och då den unga flickan kände sig fången under Martin Paz' blick, kunde hon intet annat än, liksom den kullslagne negern under indianens knä, förvånad utropa:

“Ni! ni! det är ni!”

Martin Paz fäste sina ögon på henne och sade:

“Hör icke bruden sorlet från festen? Gästerna trängas i salongerna för att se hennes ansikte stråla af lycka! Eller är det kanske ett offer, färdigt att offras, som skall visa sig för deras ögon? Är det med dessa af smärta bleknade drag, som den unga flickan kan uppträda inför sin brudgum?”

Under det Martin Paz talade, hörde Sara knappt hvad han sade.

Den unge indianen återtog:

“Emedan den unga flickan faller tårar, må hon då blicka långt bortom sin faders hus, långt bortom den stad där hon lider!”

Sara lyfte sitt hufvud. Martin Paz hade rätat upp sig till hela sin längd och i det han sträckte armen mot Cordillerernas topp, visade han den unga flickan vägen till frihet.

Sara kände sig öfverväldigad af en oemotståndlig makt. Redan trängde ljudet af röster ända upp till hennes kammare. Hennes fader skulle utan tvifvel komma och söka henne; och hennes trolofvade skulle kanhända åtfölja honom! Martin Paz släckte hastigt

lampan som hängde öfver hans hufvud . . . En hvissling, liknande den som lät höra sig på Plaza Mayor, genomträngde nattens mörker. —

Dörren öppnades häftigt. Samuel och André Certa inträdde. Djupt mörker härskade. Några tjänare skyndade fram med ljus . . . Rummet var tomt!

“Död och hälvete!” utbrast mestisen.

“Hvar är hon?” ropade Samuel.

“Ni får stå till svars för detta,” svarade André Certa brutalt.

Vid dessa ord kände juden en kallsvett isa sig ända intill benen.

“Följ mig!” ropade han.

Och åtföljd af sina tjänare störtade han ut ur huset.

Under tiden flydde Martin Paz blixtnabbt genom stadens gator. Två hundra steg från judens boning träffade han på de indianer som ditkallats af hans hvissling.

“Till våra bärg!” ropade han.

“Till markisen don Végals boning!” sade en röst bakom honom.

Martin Paz vände sig om.

Spanjoren stod bakom honom.

“Vill ni icke anförtro denna unga flicka åt mig?” frågade don Végal honom.

Indianen böjde hufvudet och svarade med dämpad röst:

“Till markisen don Végals bostad!”

Gifvande vika för markisens inflytande öfver honom, anförtrodde Martin Paz den unga flickan åt hans beskydd. Han visste att hon var i säkerhet i markisens hus, men då han insåg hvad hedern fodrade af honom, ville han icke tillbringa natten under don Vé-gals tak.

Han lämnade därför markisens hus. Men hans hufvud brann och blodet sjöd feberhett i hans ådror.

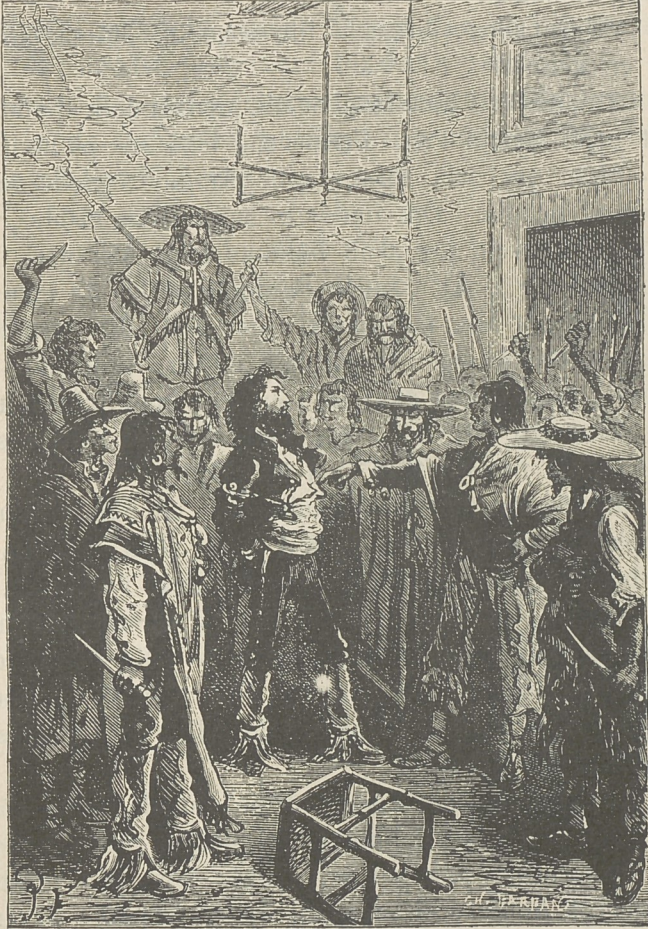
Han hade icke gått hundra steg förrän fem à sex män kastade sig öfver honom, och trots hans hårdnackade motstånd lyckades det dem att binda honom. Martin Paz utstötte ett vildt rytande af förtviflan. Han trodde sig vara i sina fienders makt.

Några ögonblick därefter fördes han in i ett rum, och den bindel som betäckte hans ögon togs utaf honom. Han blickade sig då omkring och märkte att han befann sig i samma låga sal i krogen, där hans bröder hade organiserat sitt första uppror.

Sambo, hvilken varit behjälplig vid den unga flickans enlevering, var där. Manangani och flera andra indianer omgäfvade honom. En blix af hat guistrade i Martin Paz' ögon.

“Min son har således intet medlidande med mina tårar, då han så länge låter mig tro att han är död?” sade Sambo.

“Är det aftonen före ett uppror, som man bör finna Martin Paz, vår chef, i våra fienders läger?” frågade Manangani.

”Om min son sviker sina bröder...”

Martin Paz svarade hvarken sin fader eller den andre indianen.

“Våra allra viktigaste intressen ha sålunda offerats för en kvinna?”

Talande så gick Manangani, med en dolk i handen, tätt intill Martin Paz. Denne såg icke ens på honom.

“Låt oss tala först,” sade Sambo. “Sedermera skola vi handla. Om min son sviker sina bröder, vet jag nu på hvem jag skall hämnas hans förräderi. Må han taga sig i akt! Juden Samuels dotter är icke så väl gömd att hon kan undkomma oss! Min son bör också betänka sig. Dömd till döden, som han är, finnes i hela denna stad icke en sten mot hvilken han kan luta sitt hufvud. Om han däremot befriar sitt land, vänta honom äran och friheten!”

Martin Paz teg fortfarande, men en hård strid utkämpades inom honom. Med sina sista ord hade Sambo satt denna stolta naturs strängar i dallring.

Martin Paz var outhärlig för de sammansvurnes planer, ty han ägde en utomordentlig makt öfver indianerna i staden. Han styrde dem efter behag, och på ett tecken af honom skulle de villigt låta släpa sig till döden till och med.

På Sambos befallning löstes nu de band som fängslade den unge indianen. Martin Paz reste sig upp.

“Min son,” sade nu den gamle, som med rörelse gaf akt på honom, “i morgon, under festen i Amancaës dal skola våra bröder som en lavin störta ned

öfver de obeväpnade Limaboerna. Där är vägen till Cordillererna, — där är vägen till staden. Du är fri.“

“Till bärigen!“ ropade Martin Paz. “Till bärigen, och förbannelse öfver våra fiender!“

Och den uppgående solen belyste med sina första strålar de indianska höfdingarnas rådplägning, högt uppe på Cordillererna.

IX.

Dagen för den stora festen, den 24 Juni, hade inbrutit. Till häst, till fots, eller i vagn, begåfvo invånarne sig upp till den beryktade platån, som låg på en half mils afstånd från staden. Mestiser och indianer blandades om hvarandra i den gemensamma festen. Släktingar och vänner marscherade muntert i grupper, och hvarje grupp förde sin matsäck med sig och föregicks af en guitarrspelare, som sjöng de mest gängse sångerna. De promenerrande gingo öfver majs- och alfalafälten, midt igenom lundar af bananasträd, de följde de vackra pilträdsalléerna och kommo slutligen till skogar af citron- och orangeträd, hvilkas vällukt blandades med doften från de vilda träden på bärget. Längs hela vägen utbjöds brännvin och öl i ambulatoriska öllokaler, och man skrattade af hjärtans lust åt de rikliga dryckesoffer som intogos. Ryttnarne tumlade sina hästar midt igenom massan och öfverbjödo hvarandra i hastighet, skicklighet och konstfärdighet.

På denna fest, som har sitt namn efter de små blommor som växa på bärget, härskade en obegriplig frihet och ysterhet; och likväl hördes aldrig en träta blanda sig i den allmänna glädjen och munterheten. De få beridna polismän, iförda glänsande bröstharnesk, som skulle upprätthålla ordningen, hade ett mycket lätt arbete.

Och då denna människomassa slutligen anlände till Amancaës platå, höjdes ett tusenstämmigt skri af beundran, och detta skri upprepades mångfaldigt af bärgets eko.

Vid åskådarnes fötter utbredde sig den forna Konungastaden, som djärft sträckte sina tornspiror och klockstaplar mot himlen. San Pedro, Sankt Augustin, katedralen, hvilkas i solstrålarna glänsande tak nästan bländade ögat; San Domingo, den rika kyrkan, hvars madonna aldrig två dagar å rad är klädd i samma draperi, lyfte högre än sina grannar sin refflade spira. På höger sida skvalpade Stilla Oceanens vidsträckta blå yta för en lätt bris, och då ögat från Callao åter vändes mot Lima, passerade det öfver alla de många grafmonumenter som innesluta kvarlevorna af Incas stora dynasti. Vid horisonten inramas denna magnifika tafla af kap Morro-Solar.

Men under det Limaboerna beundrade denna pittoreska utsikt, förbereddes ett blodigt drama uppe på Cordillerernas snöiga toppar.

Under det staden var nästan öfvergifven af sina vanliga invånare, ströfvade ett stort antal indianer på

de öde gatorna. Dessa män, som vanligen brukade lifligt deltaga i denna fest, gingo nu tysta omkring och tycktes intagna af en sällsam oro. Ibland mötte de någon af cheferna, och han tilldelade dem då i all hast en eller annan hemlig order, hvarefter han försvann. Men alla samlades småningom i stadens rika kvarter.

Emellertid började solen sänka sig mot horisonten. Timmen var nu inne för aristokratien i Lima att i sin ordning begifva sig till Amancaës. De präktigaste toaletter glänste i de eleganta ekipager som defilerade under träden till höger och vänster på vägen. Det hela var en intrasslad blandning af fotgångare, vagnar och ryttare.

Klockan i katedralen slog nu fem.

Ett ofantligt skri skallade då i staden. Och från alla torg, från alla gator, från alla hus, kommo indianer framstörtande, med vapen i händerna. De vackra kvarteren blefvo snart öfversvämmade af alla dessa upprorsmän, af hvilka några svängde brinnande facklor öfver sina hufvuden.

”Död åt spanjorerna! Död åt förtryckarna!” sådant var fältropet.

Från kullarna skyndade nu en mängd andra indianer att förena sig med sina bröder i staden.

Man kan föreställa sig hvilken anblick Lima i detta ögonblick erbjöd. De upprorske hade spridd sig i alla kvarter. I spetsen för en afdelning gick Martin Paz, svängande den svarta fanan; och under

det indianerna anföllo de hus som voro bestämda att förstöras, ledde han sin trupp till Plaza-Mayor. Bredvid honom gick Manangani, utstötande vilda tjut.

Styrelsen, som blifvit förberedd på resningen, hade uppställt soldaterna i slagordning framför presidentens palats. En fruktansvärd salvå mottog insurgen-terna så snart de visade sig på platsen. Dessa, som först blefvo mycket förvånade öfver den oväntade välkomsthälsningen, hvilken sträckte många af dem till marken, störtade sig sedan med okufligt raseri öfver trupperna. En förfärlig röra uppstod, emedan männen kommo hvarandra alldeles inpå lifvet. Martin Paz och Manangani gjorde underverk af tapperhet och man kunde tycka att de endast genom öfvernaturlig mellankomst undsluppo döden.

De måste till hvarje pris bemäktiga sig palatset och förskansa sig där.

”Framåt!” ropade Martin Paz, och hans röst eldade indianerna till stormning.

Ehuru de blefvo nedgjorda på alla håll, lyckades de dock tränga tillbaka den truppkordong som var dragen omkring palatset. Manangani rusade redan uppför de första stegen på yttertrappan, då han plötsligt stannade. Då soldaternas led sprängdes, blottades nämligen två grofva kanoner, hvilka stodo färdiga att beskjuta angriparne.

Icke en sekund var att förlora, batteriet måste oskadliggöras innan det hunnit smälla.

"Detta för oss båda!" ropade Manangani i det han vände sig till Martin Paz.

Men Martin Paz hörde ingenting, ty han lutade sig just ned för att låta en neger hviska följande ord i sitt öra:

"Man håller på att plundra don Végals hus. Man mördar honom kanske!"

Vid dessa ord drog Martin Paz sig tillbaka. Manangani ville rycka honom med sig, men i samma ögonblick brakade kanonerna och kulorna nedmjade indianerna.

"Följen mig!" ropade Martin Paz, och i förening med några trofasta kamrater lyckades han bana sig väg genom soldaterna.

Denna flykt hade samma följder som ett förräderi. Indianerna trodde sig öfvergifna af sin chef. Förgäfves försökte Manangani att återföra dem till striden. De formligen öfveröstes med täta gevärssalfvor, och det blef då omöjligt att hålla dem tillsammans. Förvirringen nådde sin höjdpunkt och en vild, oordnad flykt började. Lågorna, som reste sig från åtskilliga kvarter, lockade några af flyktingarna till plundring; men soldaterna förföljde dem hack i häl och dödade ett stort antal.

Martin Paz hade emellertid hunnit fram till don Végals hus, hvilket nu var skådeplatsen för en förbittrad strid, som anfördes af själfve Sambo. Den gamle indianen hade ett dubbelt intresse af att göra

delta; på samma gång han stred med spanjoren, ville han bemäktiga sig Sara, panten på hans sons trohet.

Dörren och murarna till gården voro kullslagna och där inne stod don Végal, med värjan i handen och omgifven af sina tjänare, och höll stånd emot en inkräktande massa. Denne mans mod och stolthet voro verkligen sublima. Själf mottog han de första huggen, och hans fruktansvärda arm hade omgifvit honom med högar af lik.

Men hvad var att göra gent emot denna massa indianer, hvilkas antal allhjämt ökades af de besegrade från Plaza-Mayor? Don Végal märkte att hans anhängare började vackla, och han såg ingen annan utväg än att döda sig själf, då Martin Paz, hastig som blixten angrep de anfallande bakifrån, tvingade dem att vända sig mot honom, och sedan han midt igenom kulrägnet trängt sig fram till don Végal, skyddade han honom med sin egen kropp.

”Bra, min son, bra!” sade don Végal och tryckte Martin Paz’ hand.

Men den unge indianen var dyster.

”Bra, Martin Paz!” ropade en annan röst, hvilken trängde djupt in i hans själ.

Han kände igen den som Saras, och huggen från hans arm åstadkommo en cirkel af blod rundt omkring honom.

Sambos trupp började nu i sin tur att vackla. Tjugo gånger hade denne nye Brutus riktat sina hugg mot sin son, dock utan att kunna träffa honom, och

tjugo gånger hade Martin Paz hejdat sitt vapen, då det var nära att träffa hans far.

På en gång visade sig Manangani, betäckt med blod, bredvid Sambo.

“Du har svurit“, ropade han till Sambo, “att hämmas en nidings förräderi, på hans släktingar, på hans vänner, på honom själf! Tiden är nu kommen! Soldaterna skola på ögonblicket vara här! Och mestisen André Certa är med dem!”

“Kom då, Manangani“, sade Sambo med ett vildt skratt, “kom då!”

Och båda två öfvergäfvos don Végals hus och skyndade emot truppen, som närmade sig i språngmarsch. Man lade an på dem, men utan att låta sig skrämmas gick Sambo rakt fram till mestisen.

“Ni är André Certa“, sade han till honom. “Nå väl, er brud befinner sig i don Végals hus, och Martin Paz ämnar föra henne med sig till bärigen!”

Sedan detta var sagdt försvunno indianerna.

På så sätt hade Sambo bringat de båda dödsfienderna ansikte mot ansikte, och soldaterna, eggade af Martin Paz' därvaro, störtade bort till markisens hus.

André Certa var utom sig af raseri. Så snart han blef varse Martin Paz kastade han sig emot honom.

“Nu är det vår tur!“ skrek den unge indianen i det han lämnade stentrappan, som han så tappert hade försvarat, och gick att möta mestisen.

Där stodo de nu, öga mot öga och bröst mot

bröst, och deras ansikten så nära hvarandra, att deras blickar sammansmälte till en enda blyxt. Hvarken vänner eller fiender vågade nalkas dem. De grepo nu hvarandra i en förfärande omfamning och kramade hvarandra så hårdt, att de knappast kunde andas. Men André Certa rätade upp sig emot Martin Paz, hvilken hade tappat sin dolk. Mestisen lyfte sin arm, men indianen lyckades gripa den innan han hunnit stöta till. André Certa sökte förgäfves att befria den. Martin Paz vände nu dolken mot mestisens eget bröst och sänkte den ända till skaftet i hans hjärta.

Därefter kastade han sig i don Végals armar.

“Till bärigen, min son“, ropade markisen, “fly till bärigen! Nu befaller jag dig göra det!”

I detta ögonblick syntes juden Samuel kasta sig öfver André Certas lik och rycka till sig en plånbok ur en af den dödes fickor. Men han hade blifvit sedd af Martin Paz, hvilken nu i sin ordning tog portföljen ifrån honom, öppnade och undersökte den och sedan med ett utrop af glädje skyndade till markisen, hvilken han lämnade ett papper, hvarpå följande rader stodo skrifna:

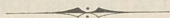
“Mottagit af señor André Certa en summa af 100,000 piaster, som jag förbinder mig att återställa till honom om Sara, som jag räddade vid *San. Josés* skeppsbrott, icke är markisen don Végals dotter och enda arftagerska.

Samuel“.

“Min dotter!” utropade spanjoren och rusade till Saras rum...

Den unga flickan var icke längre där, och fader Joachim, som låg badande i blod, kunde endast framstamma:

”Sambo! . . . Bortförd! . . . Madeira-flodens strand! . . .”

X.

Fort! I väg!” ropade Martin Paz.

Utan att säga ett enda ord följde don Végal indianen. Hans dotter!... Han måste återfinna sin dotter!

Mulåsnor framfördes; de båda männen satte sig upp på dem; tjocka damasker fästes medelst läderremmar öfver deras knän, och stora halmhattar skyddade deras hufvuden. Pistoler fyllde sadlarnas pistolhölster; en bössa hängde vid deras sida. Martin Paz hade dessutom rullat sin lasso omkring sig.

Den unge indianen kände fullkomligt de slätter och bärg de hade att passera. Han visste väl till hvilken ödslig trakt Sambo släpade hans brud. Hans brud! Kunde han våga gifva detta namn åt markisen don Végals dotter?

Spanjoren och indianen, endast upptagna af en tanke, ett mål, fördjupade sig snart i Cordillerernas klyftor, bevuxna med kokospalmer och tallar. Cedrarna, bomullsbuskarna, aloëträden lämnade de bakom

Det var en svår uppgift att färdas i bärgen.

sig, jämte majs- och luzernfälten. Då och då stucko mulåsnorna sig på taggiga kaktus, som växte vid bråddjupens kant.

Det var en svår uppgift att färdas i bärgen vid denna årstid. Snön, som smälte i junisolens strålar, bildade riktiga vattenfall, och ofta lösryckte sig ofantliga massor från bärgstopparnas spetsar och försvunno i de bottenlösa afgrunderna.

Men fadren och brudgummen färdades natt och dag, utan att unna sig ett ögonblicks hvila.

De nådde slutligen Andernas topp, fjorton tusen fot öfver hafvets yta. Där fans ingen vegetation, inga träd. Ofta måste de uthärda dessa fruktansvärda stormar i Cordillererna, då snön hvirflas högt upp öfver äfven de allra högsta topparna. Don Végal stannade ibland emot sin vilja, men Martin Paz stödde honom då och skyddade honom mot de ofantliga snömassorna.

Vid denna Andernas högsta punkt blefvo de ett byte för det sjukliga tillstånd som beröfvar äfven den mest oförskräckta människa hennes mod, och de nödgades taga i anspråk en nästan öfvermänsklig vilja för att kunna motstå tröttheten.

På Cordillerernas östra sluttning återfunno de indianernas spår och kunde äntligen börja nedstiga utför bärgskedjan.

De kommo nu till de ofantliga urskogar som betäcka slätterna mellan Peru och Brasilien, och i dessa

intrasslade och svårtillgängliga vildmarker gjorde Martin Paz' indianska skarpsinnighet utmärkt tjänst.

En halfsläckt eld, fotspår, små afbrutna grenar, och dylikt mera, studerade han mycket uppmärksamt.

Don Végal fruktade att hans olyckliga dotter till fots släpades öfver alla dessa stenar och törnen; men indianen visade honom några i jord inkrusterade kiselstenar, hvilket utvisade att de pressats af ett djurs fot; och från träden hade grenar afbrutits alltid i samma riktning, och de sutto så högt att endast en person till häst kunde nå dem. Don Végal fick då nytt hopp. Martin Paz var så förtröstansfull, så skicklig, och för honom fans det hvarken oöfverstigligena hinder eller oöfvervinneligena faror!

En afton tvingade tröttheten don Végal och Martin Paz att stanna. De hade då kommit till kanten af en flod. Detta var ett af Madeiras första strömdrag, och indianen kände det fullkomligt väl. Jättelika manglieträd lutade sig öfver vattnet och förenade sina grenar med trädens på den andra stranden, medelst nyckfulla lianer.

Hade kvinnoröfvarne gått uppför någon af stränderna, eller hade de följt flodens lopp? Och hvar hade de öfvergått den? Dessa frågor sökte Martin Paz nu att besvara. Genom att med otrolig möda följa några nästan omärkligena spår, fördes han längs strandslutningen ända till en något öppnare plats. Den upptrampade marken där visade att en trupp människor på detta ställe hade öfvergått floden.

Martin Paz försökte orientera sig, då han plötsligt fick se en mörk massa röra sig helt nära ett busknår. Han gjorde hastigt i ordning sin lasso och höll sig beredd till anfall. Men sedan han närmat sig några steg märkte han att det var en mulåsna, som låg på marken i de sista dödsryckningarna. Det stackars döende djuret hade troligen sårats ganska långt från det ställe dit det släpat sig, ty Martin Paz återfann de blodiga spår det lämnat efter sig. Han tviflade icke längre på att indianerna, då de icke kunde få mulåsnan öfver floden, hade dödat den med ett dolkstyng. Han behöfde således icke längre tveka om den riktning hans fiender tagit, hvarför han genast återvände till sin följeslagare.

"I morgon hinna vi kanske upp dem," sade han till don Végal.

"Låt oss resa på ögonblicket," svarade spanjoren.

"Men vi måste komma öfver floden!"

"Vi kunna simma öfver den!"

De togo utaf sig kläderna, hvilka Martin Paz lade i en hög på sitt hufvud, och tyst och försiktigt gledo de ner i vattnet, på det de icke skulle väcka någon af de farliga alligatorer som äro så talrika i Brasiliens och Perus floder.

De kommo lyckligt öfver till andra stranden. Martin Paz' första omsorg var att söka efter indianernas spår, men hur mycket och noga han än granskade bladen och kiselstenarna, kunde han icke upptäcka det minsta. Den ganska starka strömmen hade

emellertid drifvit dem mycket betydligt nedåt floden, hvarför de gingo tillbaka uppåt strandslutningen, och då funno de verkligen, ett stycke längre fram, spår, på hvilka de icke kunde misstaga sig.

Där hade Sambo gått öfver Madeira med sin trupp, hvilken under vägen betydligt ökats. Då nämligen de indianer på slätterna och bärgen, hvilka med otålighet afvaktade upprorets segerrika framgång, i stället fingo höra att de blifvit förrådade, tjöto och vrålade de af raseri, och då de sågo att det fans ett offer som skulle offras, slöto de sig till den gamle indianens trupp.

Den unga flickan var icke längre medveten om hvad som föregick omkring henne. Hon rörde sig, därför att händer stötte henne framåt. Hade hon lämnats ensam kvar i dessa ödemarker, skulle hon icke ha tagit ett steg för att undslippa döden. Emellanåt drog minnet om den unge indianen förbi hennes själs öga; men strax därpå föll hon som en liflös massa öfver halsen på sin mulåsna. Då hon, sedan de öfverskridit floden, till fots måste följa kvinnoröfvarne, släpade två indianer henne emellan sig, och ett långt blodspår utmärkte hennes väg.

Men Sambo brydde sig icke om att detta blodspår förrådade den väg han tagit. Han nalkades nu sitt mål, och snart kunde man förnimma det bedöfvande larmet från flodens stora vattenfall.

Indianerna kommo nu till en liten by, bestående af omkring hundra kojor, som voro uppförda af sam-

manflätad vass och jord. Då de närmade sig byn rusade en mängd kvinnor och barn emot dem, utstötande höga glädjerop; men denna glädje förvandlades till raseri då de fingo höra Martin Paz' affall.

Med slocknande blickar stod Sara orörlig och såg på sina fiender. Alla dessa afskräckande ansikten grimaserade rundt omkring henne, och de förfärligaste hotelser utslungades i hennes öron!

”Hvar är min man?” ropade en. ”Det är du som har dödat honom!”

”Och min bror, som icke skall återkomma till sin hydda mera, hvad har du gjort med honom?”

”Till döden! till döden! Hvar och en af oss må ha ett stycke af hennes kött! Hon skall dö!”

Och dessa kvinnor, af hvilka några svängde långa knifvar, andra skakade brinnande eldbränder, och andra åter voro beväpnade med ofantliga stenar, skyndade alla fram till den unga flickan.

”Tillbaka!” skrek Sambo, ”hvar och en måste vänta på höfdingarnas beslut!”

Kvinnorna lydde den gamle indianens tillsägelse, men kastade alltjämt ohyggliga blickar på den unga flickan. Öfvertäckt med blod, låg Sara orörlig på kiselstenarna vid flodstranden.

Nedanför denna by störtade Madeira sina vattenmassor, hvilka hopträngts till en smal och djup bädd, med förfärande hastighet utför en höjd af mera än hundra fot, och höfdingarne dömde att Sara i denna katarakt skulle finna döden.

Vid solens första strålar skulle hon fastbindas i en kanot af bark och öfverlämnas åt den brusande strömmen.

Sålunda bestämde rådet, och straffet uppsköts till morgondagen, för det att offret ännu en natt skulle lida själskval och dödsångest.

Då denna dom tillkännagafs, mottogs den med starka glädjetjut, och alla indianerna bemäktigades af en vild yra.

Natten blef ett enda stort dryckesgille, och brännvinet jäste i de upphetsade hjärnorna. Vilda danser utfördes omkring den unga flickan, och indianer sprungo omkring öfverallt, svängande brinnande furugrenar i händerna.

Detta oväsen fortsattes ända till dess solen gick upp, och blef till och med ännu värre då de första strålarna upplyste scenen.

Den unga flickan löstes från pålen, och hundra armar voro genast villiga att släpa henne bort till af-rättsplatsen. Då hennes läppar uttalade namnet Martin Paz, höjdes genast vilda skrån af hat och hämd. För att komma till flodens öfre lopp måste man klättra öfver en mängd skarpa och sammangyttrade klippor, och då offret nådde platsen, var det öfvertäckt med blod. En kanot af bark väntade det på hundra fots afstånd från fallet. Sara lades ned i båten och bands med rep, som skuro in i hennes kött.

“Hämd!” tjöt hela stammen liksom med en enda röst.

Kanoten bortfördes hastigt af floden och snurrade rundt om sig själf...

I samma ögonblick syntes två män på motsatta stranden. Det var Martin Paz och don Végal.

“Min dotter! min dotter!” utropaðe fadren i det han föll på knä på stranden.

Kanoten fördes hastigt mot fallet.

Stående upprätt på en klippa svängde Martin Paz sin lasso, som hvinande flög omkring hans hufvud. I samma ögonblick farkosten var nära att störta utför katarakten upprullades den långa läderremmen och kanoten omslöt af dess rännsnara.

“Till döden! till döden!” skrånade indianernas vilda skara.

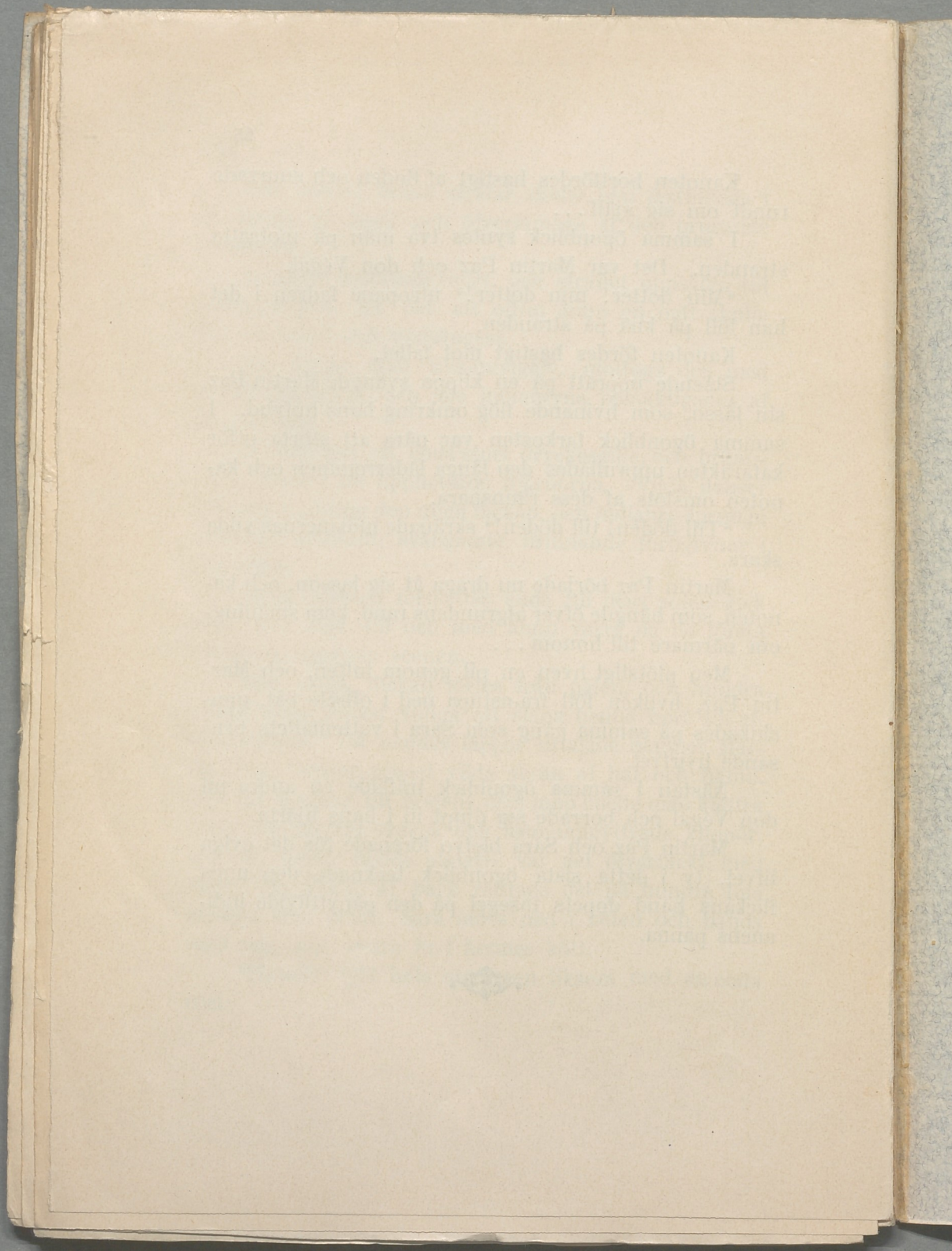
Martin Paz började nu draga åt sig lasson, och kanoten, som hängde öfver afgrundens rand, kom småningom närmare till honom...

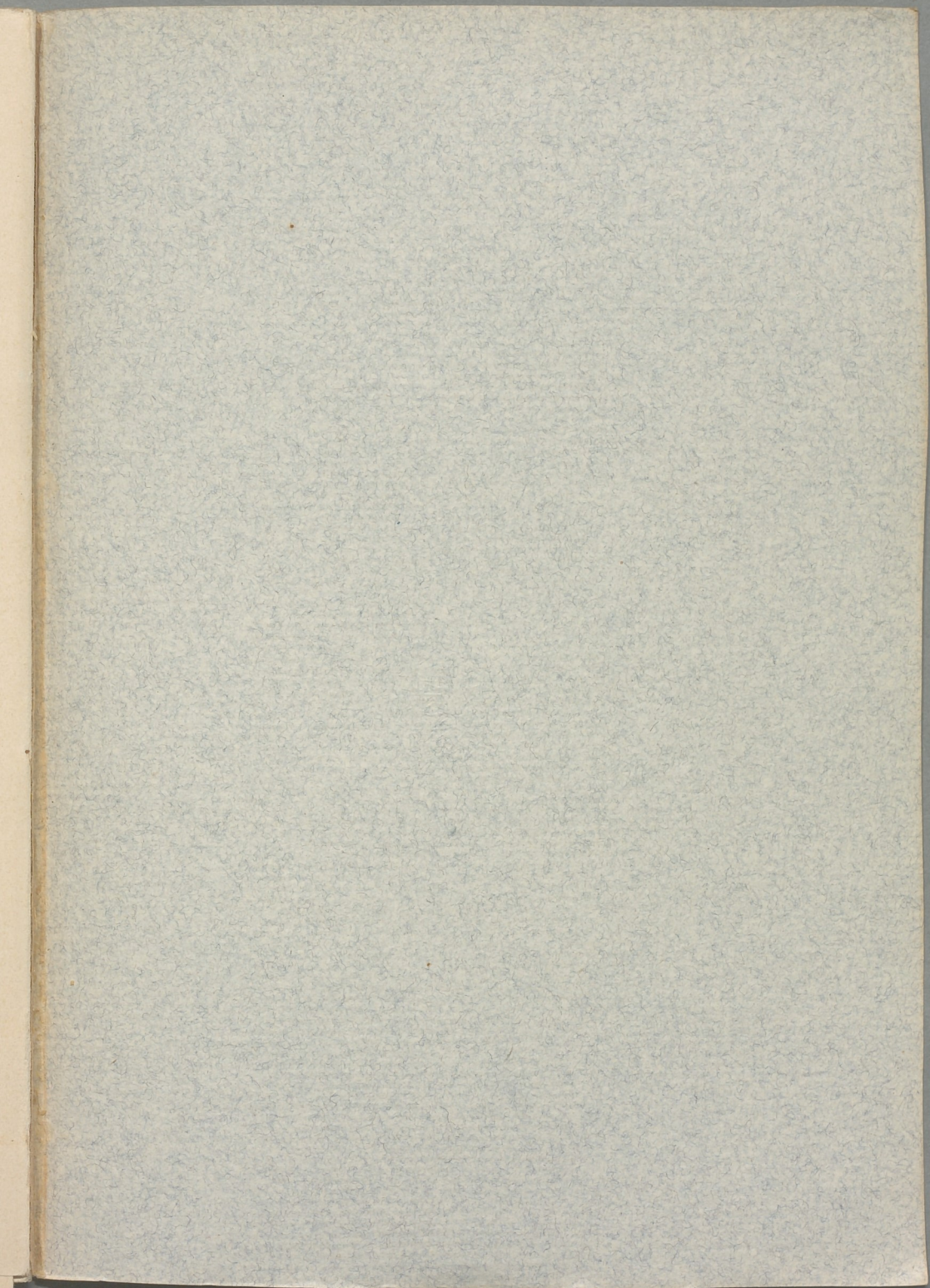
Men plötsllgt hven en pil genom luften, och Martiu Paz, hvilken föll framstupa ned i offrets båt, uppslukades på samma gång som Sara i vattenfallets brusande hvirfvel.

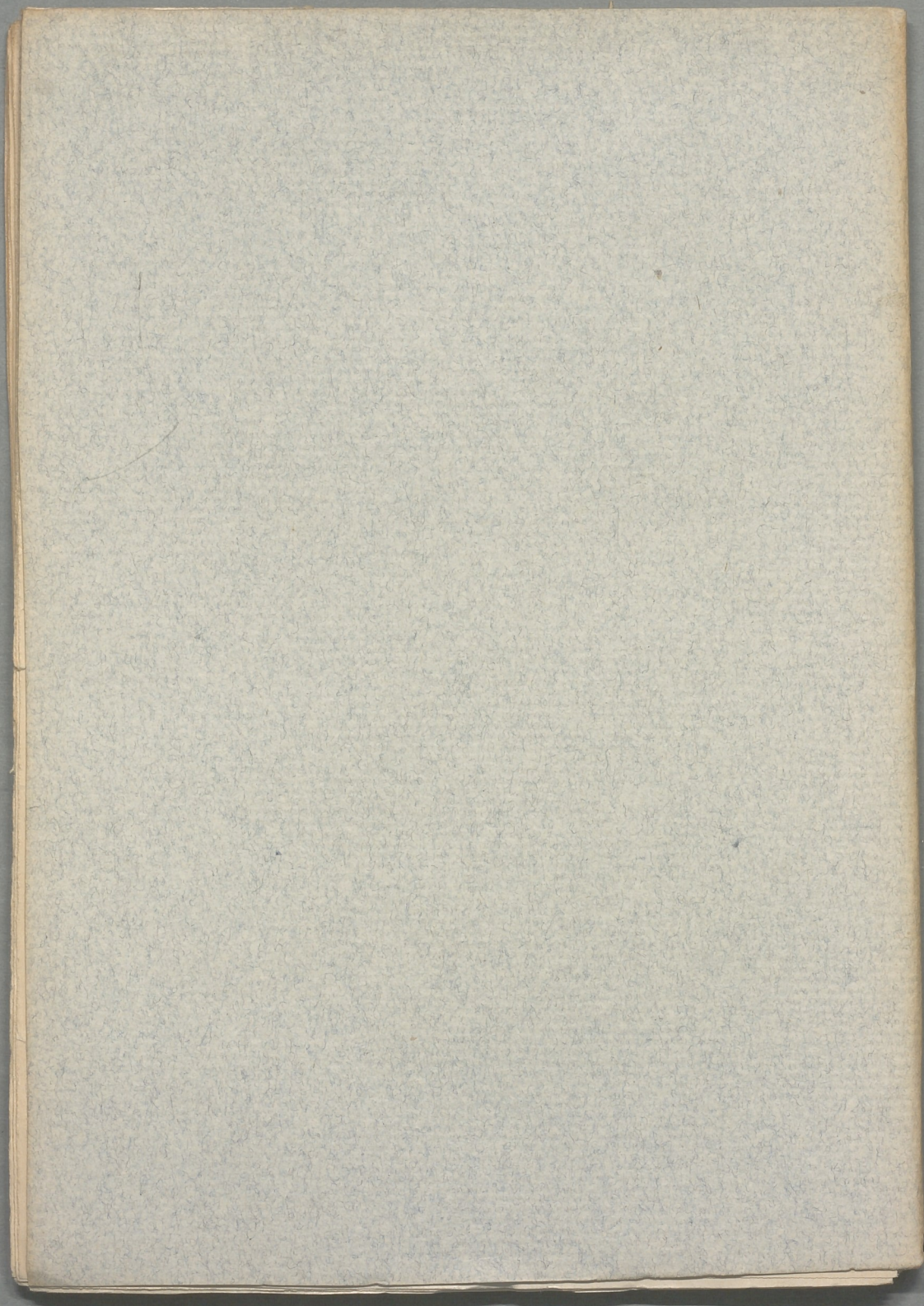
Nästan i samma ögonblick träffade en andra pil don Végal och borrhade sig djupt in i hans hjärta.

Martin Paz och Sara blefvo förenade för det eviga lifvet, ty i detta sista ögonblick tecknade den unga flickans hand dopets insegel på den pånyttfödde indianens panna.

www.books2ebooks.eu